

K.

Innih:

1. Jónas Spámaður
= Ein alvarleg Iðranar Predikun skrifad í þyzku máli af Dr. Nic. Selneccero.
pr. á Hólum 1612.

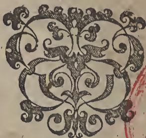
2. 53 kapit. Esaiæ, um Daudan og Pinuna Christi, utlagðr í þyzku máli af Dr N. Selneccero.
pr. á Hólum. 1606.

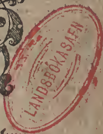
–4

Fimtugaste og
þridie Capitule Spamansins Esaie.

Vm Daudan og Piinuna Herrans Jesu Christi vors Lausnara.

Vtlagdur j þyssku Maale/ aff Doctor Nicolao Selneccero.

Prentadur a Holum
Anno. 1 6 0 6.

Liij. Capitule Esaiæ.

SJA þu/miñ Þion mun þor-
ſialega giøra/ z hñ mun þor
heſiaſt/og miøg hætt vpphaþ
eñ verda. So þ marger mu-
nu hneyxlaſt a hønum/aþ þui hñs Aſia
na er vidurſtyggelegre helldur eñ añara
Mañа/z hñs Yþerlitur helldur eñ Mañ
nаñа ſona. Eñ hñ mun med þeſſu yþer-
dreiþa margar Þioder/ſo þ eirnen Kon-
garner munu ſijnum Muñe ſaman hallda
þyrer hønum. Þuiad þeim ſem eckert er
þar aþ kuñgiørt/ þeir ſømu munu ſiaa þ
med þagnade/ Og hiner ſem þar haþa
ecke neitt vt aþ heyrt/ þeir munu merk-
ia þad.

Eñ huør truer vorre Predikun? Og
huørium verdur Armleggur Drottins op
enberadur? Þuiad hañ ſprettur vpp hia
hønum lijka ſem Viderūñur/z ſo ſem eñ
ur Root wr þurru Lande. Hñ heþur øng
uañ Frijdleika nie Fegurd. Vier ſaum hñ
z þar var eckert Alit/ ſo ad vier heþdum
mætt

mætt girnast hann/Hañ var sa hiñ allra þyrerlitnaste og hiñ þorsmanarligaste/ þullur aþ Sorg z Siukdome/So var hñ þorsmaadr ad Meñ byrgdu sijnar Asianer þyrer hønum/þar þyrer ecktudu vier hañ einskis.

Sañarlega þa bar hañ vort Kranködæme/og vorum Hrygdum hlod hñ vppa sig. Eñ vier hielldum hñ þyrer þañ sem plaagadur var/og aþ Gude være sleigen z pijndur. Eñ þyrer vorra Misgiorda sak er er hañ særdur/og þyrer vorra Synda saker er hañ lemstradur. Hegningen hun liggur a hønum/ vppa þad vier heþdum Frideñ/ og þyrer hans Beniar erum vier Heilbrigder vordner. Vier þoorum aller villt sem Sauder/ huør eirn raaþade sijna Gøtu/Eñ Drotteñ lagde allar vorar Synder vppa hañ.

Þa hañ vard straffadur og pijndur/ vpplaukt hañ ei sijnum Muñe/ lijka sem Lamb þad til Draps er leidt/z so sem sa Saudur sem þeiger þyrer þeim ed ryger hañ/og vpplykur ei sijnum Muñe.

Eñ wr þeirre Angist og þeim Dome er hañ j burt numen/ Huør mun leingd hans Lijfsdaga meiga vtseigia? Þuiad hñ er af Jørdu lifande Maña j burt sliten þa ed hañ fyrer Misgiørda saker mijns Folks plagadur var. Og er greptradur lijka sem sa hiñ Ogudlige / og daeñ eins lijka og hiñ Forrijke/þo ad hñ hefde ønguum oriett til giørt / og þo eingeñ Suik være fundeñ j hans Muñe. Eñ Drottiñ villde so kremia hann nidur medur Krankdæme.

Fyrst hañ hefur nu sitt Lijf til Synda offurs vtgiefed/ þa mun hañ Sæde hafa og alleinge lifa. Og Drottins Aform mun fyrer hans Hønd framganga. Þar fyrer ad hans Sæl hefer Erfidé drygt/ mun hañ Føgnud sia/ & nægd hafa. Og fyrer sijna KYNNJNG/mun hañ/miñ Þion sa hiñ Riettlæte/ marga riettlæta giøra/þuiad hñ ber þeirra Synder. Þar fyrer mun eg hønum mijken fiølda til bytis giefa/ og hønum skulu þeir Ofluga ad Herfange skiptast /

þar

þar þyrer ad hann hefur sitt Lijf j Daudan vtgiefed/ z er a medal Spilluir kianna reiknadur/ og hañ hefur margra Synder bored/ og hefur fyrer yfertrodslu Mǫñonum beded.

Sia/ Miñ Þion mun forsialega giǫra/ z c.

Þesse Capitule er so sem Fiesiodur z gullegt Clenodium / z hiñ allra dyr legaste z beste Kiarne j bland allra Spa manna Predikaña / z alls Spadoms Esa sie. Og þo ad Esaias j ǫllum sijnum Predikonum og Spadomum fra vpphafe til enda sie merkelegur dyrdlegur z hugg gunarsamlegur og volldugur/ þa er hañ þo j þessum Capitula so veglegur z mer kelegur/ ad eckert kañ dyrdlegra og ǫdra ad finast edur vttalast. Þuiad hañ talar hier vm Messiam vorn Herra Jesum Christum/ vm hans Pijnu/ Dauda z Vpprisu/ ecke ǫdru vijs eñ hñ hefde vered þar nalægur/ og hefde sied þad allt fyrer sijn um Augum/ huǫrnen þad gieck til/ þar hañ hefur þo lifad og predikad/ sio hñd rud sio z fimtiu arum fyrer Hingad burd en Christi: Og j Raun og Sañlei ka/ þa

 er þiſ:

er þesse Capitule/so og lÿka sa 22: Davids Psalmur/sa herlegaste Spadomur og su agiætasta Predikun sem verda ma vm Pÿnuna og Daudañ Herrans Jesu Christi. Þeñañ Capitula ættu óll goodfuss + gudhrædd Hióртu ad elska + jdka/ gióra hañ sier kuñugan/og læra hñ fyr er vtan/sier til Truarstyrkingar/ + Hugg unar/og þar med j burt ad drÿfa elldlegar Dióful sins Pÿlur og Araser/einkum j Daudans Neyd og Angist/þa hañ vill skielfa oss med fióldа eda Stærd vorra Synda. So sem eiñ lærdur Madur a vorum Dógum a siñe Sottar sæng/ fyrer siñ Asfgang hefur medkient + jatad/ seig ande/Nu sie eg/ + nu reyne eg/sagde hañ huórsu gott og gagnlegt þad er ad læra Guds Ord/ og kuña þad fyrer vtan fra Barndome (huïad hñ hafde þa hñ var Barn/orded ad læra þeñañ 53 Capitula Esaie fyrer vtan) Nu vil eg(sagde hñ) ecke taka allañ Verralldarennar Aud og Rÿkdom Gull og Silfur fyrer þa Huggun sem hier stendur/og þesse Capitule veiter mier nu meire Huggun eñ allar ad rar Bækur j Heimenum huórni Nafne sem þær nefnast / + ct:

Enn vier vilium ad þessu sinne ecke

fraiñ

fram̃ setia allañ Lærdom vm Pijnu og Dauda Herrans Christi/helldur ad eins vtskyra + leggia Textan þssa Capitulãs stuttlega/ Eñ huad annad sem ahrærer Lærdom vm Pijnu og Dauda Vppristu + Rijked Christi/þar vilium vier christeleg-um Lesara vijsad hafa til Catechismus og Vtskyringar allrar Historiunñar / vm Pijnu + Dauda Herrans Christi:

Sia þu/ Miñ Þion mun forsia-lega giøra/ ꝛc.

'J þessare litillre Malsgrein er jnne faled og bunded Herrans Christi Embætte/hans Hlydne og Forþienan/hans Sigur og aller hans Velgiörningar-fra þui hañ kom af Modurlijfe/ + til þess hañ deyde a Krossenum: Þuiad allt saman var þad forsialegt og Gude Födur þægelegt Mañkynsins vegna/Huarmed hañ hefur Guds guddomlegu Riettlæte full-nægiu giört/ + af Reideñar Börnum vt-valed + giört sier Erfingia/til allra siña Guddomlegra Himneskra Audæfa/ huörium hañ vill so sem sijnum Börnum j öd rum Heime veita og giefa eilijfa Dyrd/ Sælu + Sæluhialp. Fyrer þessar Grei-ner kallar hañ siñ elskulega og eingietna

 Son

Son sinn Þion eda Þienara/ huör ed sod-
dan Þionustu og Verk Guds myskunar
hefur hid forsialegasta/ og med storre
Snilld og Speke vtriett og framkuæmt
med Kieñingum og Lærdome vm Födur
sins Vilia / med dyrum dasemdar Verkū
og Jardteiknum / Lærdomenum til styrk
ingar/ og med sīne Pijsl & Pijnu j huörre
hañ hefur Hlydne veitt sijnum Himneska
Födur/ & Kiærleik audsynt Mankynenu/
þar med haft Audmykt og Þolinmæde/
vid þa sem hñ pijndu & krossfestu. Þess-
um hefur Faderen vitne bored ofan af
Himnum / j hans Skijrn / & þar epter a
þegar hañ forklaradest a Fiallenu Tha-
bor/ þa hañ so sagde/ Þesse er miñ elsku-
legur Sonur/ heyred & hlyded hönum:

Nu seiger Gud Fader hier/ SJA:
Hier ætte allur Heimur vp ad lijta/ og
hafa giætur a þessum Guds Þienara/
huör ed med Gude Födur er einn eilijfur
Gud/ eñ nu kiemur hañ af Himnum ofan
tekur vppa sig vora mañdomlega Natt-
uru/ lijdur Pijsl og Pijnu/ verdur Kross-
festur/ lætur sitt Lijf og verdur jardad-
ur vegna vorra Synda. Huör er sa sem
ecke lætur sig furda og forundra slijkt?
Huör er sa ecke skielfest og hrædest slijkt
Vndur

Vndur og Fadme/og ecke kan ad vpp⸗
uakna vid slijkt/og seigia/Gud Almatt
ugur hialpe oss/Huad er hier a ferdum?
Huór er han sem so lætur plaga og pijna
sig? Huór hanger a Krossenum? Huór er
han? Pad er Sonur min Drottenn Jesus
Christus(seiger Gud Almattugur)Avuñ
Avuñ/huar fyrer lijdur hñ so smanarleg
añ ꝛ suiuirdelegañ Dauda/ꝛ þui deyr hñ
so sargrætelega? Pad skiedur vegna Pin⸗
na og miña Synda. Sia þu pad christ⸗
en Madur/Gacktu vid þiñe Synd/ꝛ ei⸗
lijfre Fyrerdæmningu. Sia þu/og vid⸗
urkiendu Guds Riettlæte og stranga al⸗
uarlega Reide j giegn Syndeñe/ Sia þu
Guds Nad ꝛ Myskun/sem votra vegna
ecke villde hlijfa sijnum Syne. Sia þu
huórnen Gud hefur prijsad/og med stor⸗
um Prijs audsynt ꝛ j liose lated siñ Kiær
leik til vor/ Rom. 5. Sia þu hier og
hugleid oseiganliga Aest og Elsku Guds
Sonar/sem Reide Guds hefur vpp a sig
teked vorra vegna/ og er daen fyrer oss/
aumar syndugar Manneskiur. Slijkt er
furdanlegt ꝛ dasamlegt/ꝛ vndur ma pad
kalla/ ad Himen og Jórd og Skiepnur
Guds hafa kunnad ad standast soddan
Stormerke. Par fyrer standa hier ecke for

A v. gieffin⸗

giefens/ECCE/Sia þu. 1 Huór hang-
er ✝ deyr þar a Krossenum? Þad er So-
nur Guds. 2. Huórnen hanger hañ þar?
Smanarliga/hadugliga. 3. Huar? Hia
Mőűőnum/hia sijnu eigen Folke/ j þeim
heilaga Stad. 4. Huar fyrer? Huórs ve
gna? Vegna vorra Synda? 5. Huad lijd
ur hañ/huad ber hñ? Reide Guds/Ból-
uan Lógmalsins/og Daudan/bæde hid
inra og ytra. 6. Til huórs? Til þss ad
sætta ✝ forlijka oss vid Gud/so vær mæt
tum verda riettlæter og sæluholpner:
So sem seiger S. Pall 2. Cor: 5. Þad
gamla er vmlided/siaed/Allt er þad nytt
orded/og allt er þad af Gude/sa ed oss
forlijkte vid sialfa sig/fyrer Jesũ Christ
um/ og oss hefur giefed þad Embætte
sem Forlijkunena predikar. Þuiad Gud
var j Christo/ og forlijkte Heimen vid
sialfan sig/tilreiknande hónum ecke sijn
ar Synder/og hefur vppreist vor a med
al Orded Forlijkunareñar (sem avallt so
hliodar/Sia/Sia/Þad er Lambed Gu
ds sem ber Heimsins Synder) So erum
vier nu (seiger S: Pall) Sendebodar af
Christi Alfu/ þuiad Gud aminner fyrer
oss/Þar fyrer bidiũ vier ydr fyrer Christ
um/ læted forlijka ydur vid Gud. Þuiad
hann

hañ heßur hañ sem æß öngre Synd visse ₚyrer oss ad Synd giört (þad er) Gud giörde hañ sekan allra Synda / ad hann skyllde lijda Dauda og Pijnu ₚyrer þær / vppa þad ad vær yrdum j hönum þad Riettlæte sem ₚyrer Gude dyger (þad er) So ad hans Riettlæte skyllde reiknast oss til Riettlætis ₚyrer Gude.

Eñ hvad eigum vier ad sia / hvad eigum vier ad skoda? þar Gud Fader hropar so * kallar til mijn * þijn / Sia þu / Sia þu? Andsuar / Þetta sem hañ talar ₚramveigis / seigande / Minn Þion mun ₚorsialega giöra. Sijñ elskulega eingieten Son kallar hañ sinn Þion eda Þienara / þar hañ þo er eilijfur sañur almættugr Gud / med Födurnum * Heilögum Anda. Þeñan Þion eda Þienara skulum vier alijta / hvör ed þo hañ være Guds Mynd þa hiellt hañ þad ecke ₚyrer Ran / Gude lijkur ad vera / helldr lijtelæckade hñ sialfan sig / tok a sig Mynd eins Þions / og vard lijkur ödrum Möñum / og ad Hegdan ₚunden sijñ Madr / lijtelæckade sig sialfañ / * vard hlyden allt j Daudan / ja allt j Krossins dauda / Philip. 2.

Nu med þui ad Sonur Guds Þion er oss / og verdur vorra vegna eiñ Mad-

er /

ur/verdur laſtadur/lyttur/porſmädr pyr-
erliten/kroſſpeſtur og lüþlæten/þa nepn-
er Gud Fader hañ ſiñ Þion/ Huar aþ vi
er eñ nu meigum ſia ꝛ merkia Guds pōð
urlega hiartanlega Aaſt ꝛ Elſku til vor
aumra og ſyndugra: Þuiad huar pyrer
eda til huörs añars er Guds Sonur Föð
urſins Þion ordeñ/ vtan til þſſ ad þiona
oſſ? Vt ſeruum redimat, nec pater Fi-
lio, nec Filius ſibi jpſi parcit. ſeiger S.
Bernhardus. Þad er/ Faderen hliþde ecke
Synenum/ og Sonuren hliþde ecke ſialþū
ſier/ til ad endurleyſa Þrælen/ Þad er/ Hañ
vard ſialpur Þræll ꝛ Þienare/ til þeſſ ad
endurleyſa oſſ auma Þræla/ vier ſem la
um pangner ꝛ hertekner j Syndeñe ꝛ Dau
danum/ Ja/ hañ verdur eñ miñe eñ vier
erum/ Vier erum enn nu Herrar ad reikna
hia hönum. Hañ er Mannſins Sonur/
Þad er/ hañ er minkunarlegre og minne
eñ adrer Meñ/ ſo ſem hañ ſeiger j 22.
Pſalme/ Jeg er Madkur (ſa vnder Foot
um verdur trodeñ) eñ ecke Madur/ Hañ
hlaut ad borga og bitala Saklaus pyr
er Sakada/ enn vier ſluppum lauſer.
Eñ huar pyrer Gud Fader kallar Chr
iſtum ſinn Þion/ þad er ſkied pyrer þeſſ-
ar Greiner/ 1. Ad greinar munur giörd
ur ver

ūr verdꞇ a mille hans og vor/ Hann er Frelſarenn Endurlauſnarenn/ enn vier erum þeir ſem af honum hrept ⁊ ꝥeinged hoꝥ um Endurlauſnena/ og erum ꝥyrer hn̄ ⁊ hans vegna vid Gud ꝥorlijkter/ 2. Þetta Þions Naꝥn þad kiennꝫ oſſ ad þeckia Hlydne Guds Sonar/huørſu hn̄ var ſijnum Fodur hlyden allt til Kroſſens Dau da til ad endurleyſa og ꝥrelſa Mannlegt kyn/ Þar ꝥyrer talar hañ ſo j þeim 16: Pſalme/ Jeg heꝥ ſagt til Drottins/ þu ert minn Gud/þiña vegna hlyt eg ad lijda/ꝥyrer þa Heilogu ſem eru a Jordunē/ og ꝥyrer þa Dyrdarlegu/a þeim heꝥ eg alla mijna Þocknan: Og j 40. Pſalme ſeiger Sonur Guds ſo/Þiña vegna/miñ Gud/giore eg þad giarna. 3. J þridia mata lærum vier aꝥ þeſſu Þions Naꝥne/huilijkt vered haꝥe hans Hlydne ⁊ Þol enmæde i Þijnunne: Eiñ trur og merkꝫ Þienare hañ er ecke o hlyden nie þuerbrot en/hañ moglar ecke/ ⁊ eige er hañ motmælaſamur. Soddan Þienare heꝥur So nur Guds vered j allre ſiñe Hieruiſt/Huad helſt hañ giorer þa giorer hañ þad mz goodu Giede/ viliugꝫ/er ecke o þolenmodur/moglar ei nie motmæler/ hootar og ecke þa hann lijdur/ 4: Þetta Þions

Naꝥn

Nafn kiẽner oſſ og ſo hvilijk vered hafe hans Tru og Dygd j þui ſem hann atte ad gióra/ Þuiad þad hefur hañ hid allra trulegaſta/og med ſtærſtu Tru + Dygd forſialega og vel vtriett/allt huad Gud Fader hafde hónum bifalad/ og allt þ þórf var Mañkynenu til Endurlauſnar Riettlætis og eilijfrar Saluhialpar/ 5. Hañ er ecke ad eins Fódurſins Þion/ hell dur vor/ſa ed oſſ hefur þionad/og vor ar Synder hefur vppa ſig teked/og vor ra vegna hefur Lógmæled vppfyllt + er fyrer oſſ orden Madkur eñ ecke Madur/ og Bóluan Lógmalſins.

Eñ þar Gud Fader talar framveig is/ ad þeſſe ſin Þion mune forſialega + vijſlega gióra/ þad eigum vier ad ſkilia og vnderſtanda ad véra talad vm alla Hlydne og Forþienan Herrans Chriſti. Forſialega hefur hañ ſtillt Reide Guds ſijns Himneſka Fódurs/ huoria eingenn Skiepna kuñe ad ſtilla. Forſialega hef ur hañ fulla nægiu giórt bæde Guds ſtranga Riettlæte og ſo Lógmalenu. For ſialega hefur hann Syndena afmæd og burt teked. Forſialega hefur hañ yfervun ed Daudan/ Forſialega hefur hañ Dióf ulſins Hófud og Heluijte ſundur mared

+ nid=

+ nidur Broted/Forſialega/vğſlega/krōp tuglega og fullkomlega þa hefur hann verkad og vtriett allt þad ſem tilheyra er Mañkynſins Endurlauſn. Nu fylger j Textanum framveigis.

Og hann mun vpp hefiaſt/og miog hatt vpphafenn verda.

Lijka ſo ſem fyrérfarande Malsgrein hlyder vppa allt þad ſem Chriſtur giórde og leid j ſijnum daudligum Manndome/ ſo verdur hier j þeſſare Gréin talad vm Vpphafning hans Heilaga Mañdoms/ og epter þeſſum tueimur ſtückum Mals greinum hefur S. Pall teked þad hann ſkrifar til Phil. 2. Cap. Fyrſt hefr Gudz Sonur audmykt og lijtelæckad ſig/ + teked a ſig Þions Mynd/þo hñ være Guds Mynd/ og var hlyden allt til Dauda Kroſſins/Sijdan þar eptér a hefur Gud vpphafed hañ/og giefed hm̄ eitt Nafn hvórt ad er yfer óllum ódrum Nófnū:

Nóckrer vtleggia þeſſe Ord vppa Vpphafning Chriſti a Kroſſins Tre/hu= ar vm ſkrifad ſtendur Joh. 3. So ſem Moyſes j Eydemórkeñe vpphoof Eitor= men/ſo hlytur Mañſins Sonur ad verda vpphafen/ vppa þad ad aller þeir ſem

trua a

trua a hañ þortapest ecke/ helldur ad Þr haþe eilijþt Lijþ. En j þessare Grein ta lar Gud sierdeilis vm hans Dyrdarþull a Forklaran/hans Vpprísu ✝ Vppstigning og Maiestat Christi og hans Dyrd/ þar hañ nu j sijnum Mañdome er sitiande til Guds hægre Handar/sañur Gud ✝ sañur Madur j jaþnre Magt og Dyrd mz Föd= urnum/haþande allt vnder sijnum Foot= um/og vill til sijn draga alla þa sem a hañ trua/ so sem hañ seiger Joh: 12. Þar hñ bæde meinar sijna vpphaþning a Krossen/ og so hina sem epter Kuöl og Kross koma munde/ Þegar jeg verd vpp haþen(sagde hañ)aþ Jördunne/þa vil eg alla draga til mijn/ sem a mig trua.

Þañen er nu Christur vpphaþen yþer Syndena Daudan Heluijte og Dióþulen/ j siñe Dyrdarlegre Vpprísu/ og yþer alla Olucku/so sem hañ sialþur vottar/ epter þad hañ var aþ Daudanum vpprisen/ Matth. j sijdasta/ Mier er gieþed allt Valld a Himnum ✝ a Jörduñe. Þar ep= ter er hañ og so miög hætt vpp haþen j siñe Himnaþör/med huörre hñ heþur sett sig til hægre Handar Guds sijns Himne= ska Födurs. Og med slijku mote verdur j þessare Mælsgrein stuttlega avijsad/ huörn=

hvörnen hafftad sie Rÿkenu Christi / og hvad han hafest ad fra sinne Vpprisu + til hins sijdasta Dags/lijka so sem j fyr- re Greinene var fra sagt / hvad hü skyll- de hafast ad hier j Heime/ allt til sijns Dauda a Krossenum.

So þad marger munu hneyxlast a honum.

Meiningen er þesse/Gud Fader hefs- ur ad vÿsu sagt/vm sinn Son/ ad hann mune alla Hlute forsialega giöra/ + ept- er þad þa hann er so læckadur/þa mune hañ vpphafen verda/ Enn þad mun so ganga til/ad allmarger munu hneyxla sig a hönum/ þuiad þad fyrer Gude er for- sialegt/þad munu þeir forsma og hall- da þad Heimsku/+tala lastsamlega.þar vm. Þeir vilia hafa einn Messiam epter sijnu Siñe/sa ed hefur veralldlega Hof fraktt/ eins + adrer Kongar/og vnder sitt Valld bryiur alla Heidingia/ + ct. Enn af þui ad Messias Christus hurar ecke vppa soddan/helldur vppa þad hvörnen hañ kunne ad hialpa hvörium Mañe til eilÿfftar Dyrdar j epterkomanda Lÿfe / Þar fyrer verdr hañ af þeim fyrerliten + forkastadr/ vegna þß sem epterfylger.

Aþ þui ad hans Andlit er vidurstyggelegra enn annara Maña/og hans Yþerlitur helldur enn Maññaña Sona.

Hvad Frijdleika og Yþetbragd Herrans Christi ahrærer/þa heþur hañ eingen Lyte haþt/Ei haþa Menn helldur gietad þunded ad hans Vmgeingne og Dagþare. Enn a þessu munu þeir steyta sig og hneyxla/ad hann drottnar ecke so sem adrer þeir ed Magt og Metord haþa j þessum Heime. Þar þyrer sógdu Gydingar so/ Þegar Christur k(e)mur/þa veit eingen hvadan hann er/enn þeñan þeckiū vier/og lijka hans Fódur og Modur og Brædur/hañ er tilkomulaus Mad: * 2.

Eñ hañ mun med þessu yþerdreyþa margar Þioder.

Þad heþur slijka Meining:

Miòg hatt mun hñ vpphaþen verda/ enn þesse hans Vpphaþning mun lijted Alit haþa þyrer holldlegum Augū/ Þui ad þegar hañ þer ad sundur mola Dioþulsins Hóþud/og suipta hann sijnu Valldi/* yþerstijga Daudan/Heluijte * Syndena/þa mun hann soddan Alit haþa þyrer Mónnonum/ ad þeir munu hrista ad hónum Hóþuden og seigia/ Skam̄/þu

mætt

Mattlause/ kostulega brytur þu nidur Mustered/ og bygger þad vpp aptur a þremur Dögum? Þu hefur lætest hialpa ödrum/ enn sialfum þier gietur þu ecke hialpad/ ꝛc. Enn j hia heidnum Mönnum mun hann hafa annad Alit/ adra Virding/ þeir munu feigens Hende medtaka þad sem Gydingar forsma/ Hann mun stöckua a þa sijnu Blode/ þad er ad skilia/ Hann mun giöra þa Hluttakara sinnar Pijnu og sijns Dauda/ sijns Riettlætis og sinnar Dyrdar/ Þuiad hañ mun verda Kongur/ og hafa eitt Rijke/ og ei mun hañ forgiefins vera Födursins Þienare/ þuiad hann mun margar Þioder sier ad Erfingium giöra til eilijfs Arfs ꝛ Rijkis/ so ad hann sie ecke forgiefins þinn Þion: Eñ af þui ad Gydingar sem þitt Folk vera ættu/ vilia hañ ecke medtaka/ þa munu heidnar Þioder þiggia þ/ med myklum Mannfiöllda. Og j þennan mæta lætur Heilagur Ande Gydinga lyd fara sinn Veg/ hia hvörium ad Herrann Christur hann er ecke añad enn einn asteytingar Steirn/ ꝛ tekur þui til ad tala vm Kallan heidinna Þioda/ seigande.

So ad Kongarner munu hallda sijnum

Munne þyrer honum.

Þad er ad skilia/ Kongarner mz óllum þeirra Londum ꝛ Rijkium munu jata og medkienna/ ad þad sie allt vel og þorsialega giórt sem þu Himneskur Fader hefur læted skie/ og þeir munu halda Munne sijnum þyrer honum/ þad er/ þeir munu ecke lyta nie lasta hann so sem Gydingar/ helldur lofa dyrka og prijsa hn̄/ og þiona honum/ og veita honum alla Hlydne/ so. sem Gud bydur þeim j 2: Psalme seigiande/ Læted vnderuijsa ydur þier Kongungar/ og læted tyfta ydur þier Domarar a Jórdunne/ Þioned Drottne med Otta/ og gledied ydur med hrædslu/ Minnest vid Sonen/ ꝛ ct:

Þuiad þm̄ sem eckert var þar af kunngiórt þeir somu munu sia þad med fagnade/ og hiner sem þar hafa ecke nieitt af heyrt/ þeir munu merkia þad.

Þetta eru heidnar Þioder/ þær hófdu ecke Spámenina nie heilaga Ritning so sem Gydingar/ þeir ed Ritningena heyrdu alla Sabbatz daga/ enn villdu þo ecke hafa gát a henne/ Enn heidnar Þioder þær munu merkia slijkt/ huórium þ var ecke ádur kunngiórt nie predikad og

þær

þær munu þad medtaka þeigensamlega

Enn huør truer vorre Predikan/Og huørium verdur Armleggur Drottens openberadur?

Hingad til hefur Spamadurenn talad vm Verck ꝛ Giörder Christi fra Vpphafe hans daudlegs Lijfs/og fra Modurlijfe/allt til hans Dauda a Krossenū. Þar næst hefur hann talad huad hn̄ hef ur giört og vtriett fra sinné Vpprisu allt til hins sijdasta Dags/ Huad hans Vpphafning hefur orded ad giöra oss nöckud Gagn/ ꝛ ct: J fiórda mata er hier og komed vid þ Hneyxle sem rised er Bæde af hans daudlegre Natturu/og lijka odaudlegre/huad huórtueggia forsmad ꝛ fyrerlited verdr af þeim Ogudlegu. Og med þui ad hier verdur sierdeilis ꝛ einkū talad vm Gydinga/ sem Christum forsmadu og fyrerlitu/vm huória S. Johannes skrifar seigande/ Joh: 1. Hann kom til sinnar Eignar/enn þeir sem hans voru/þeir medtoku hann ecke/ Þar fyrer epter fylger nu j fiorda mata vm Kallan og Vmuendan hiedinna Þioda/huórsu ad Kongarner/ þeirra Lönd og Rijke mune medtaka Christum.

Enn hier byriast ein Frædeleg ꝛ sæt Klögun vm Ohacklæte þessa Heims/og hliodar hun so:

Huør truer vorre Predikun?

Þessa Mæls grein framsetur S: Pall Rom. 10. Og talar vm þa enu sömu Vantru sem Gydingar höfdu/ Sem þē villde seigia. Ecke er skullden hia þeim sem predika/ helldur hia Tilheyrendun̄um sem Euangelio vilia ecke hlyda/helldur opsæktia þad/lasta þad og lyta/sem Gud villde so sagt hafa/ Vier/Gud Fader/Sonur og Heilagur Ande tölū/ vier vottum fyrer Munn Spæmannanna og Postula n̄a / og eingen medtekur vorn Vitnisburd eda truer hönum.

Og huørium verdur Armur Drottins openberadur?

Sia/Miög storer og merkeleger Hlut er verda hier bodader og predikader/sin̄er/sa Vollduge Arm Drottins/m huör ium han̄ yfervinnur Lögmæled/Daudan Diöfulen/Heluijte ꝛ allt jllt/alls Heimsins vegna. Seig fram̄ huörnen kan̄ nöckud merkeligra ꝛ meira ad vera en̄ þetta? Enn Heimuren hirar þar ecke par vm/ hann forherder sitt Hiarta/vill ecke þad

heyra

heyra/ og eckj þui hlyda/ og blifur so forblindadur. Enn merk þu hier/ Hann sa sem fyrst j vpphafe þessa Capitula verdur nefndur Þion Drottins/ hañ nefnest hier nu Volldugur Armur Drottins/ so sem S. Johañes seiger/ Aller Hluter eru fyrer hann(þad er fyrer Orded)skapader/ ꝥ Ord nefnest hier Armur Drottins/ þuiad fyrer hann/ so sem fyrer voll dugan styrkuan Arm verdum vier leyster og dregner wr Syndenne Daudanum og Diöfulsins Vallde. Og er hier vel merkianda/ ad so sem Christur verdur nefndur Viska og Speke Födursins/ so verdur hann og nefndur Almætte/ þad er Armur Födursins/ til Bevijsingar Guddomlegrar Natturu ⁊ eirnrar Vndstödu mz Födurnum/ þuert j mote þeim Villumönnum sem nefndust Ariani/ Þr ed neitudu Gudz Sonar Guddome. Gud vnne oss ad þesse Armur Drottins verde oss vel openber/ so ad vier mættū riettelega þeckia þessa Personu Christi/ huilijkur hann er/ huad hann hefur giört ⁊ vtriett/ ⁊ c: Þuiad marger eru kallader/ enn faer Vtvalder þeir ed soddan Openberan fa og öd last ⁊ henne bijhallda.

Þuiad hañ reñur vpp fyrer honum/

(Fyrer Guds Födur/ ecke fyrer Heimen-
um/ hia hvórium han hefur eckert Allt/
Þuiad Heimuren kann þui ecke ad trua/
ad vær söndugre þurre Jördu kunne so a-
vaxtarsamur Alldenkuistur ad koma)
So sem Kuistur/ Og so sem Root vr
Þurrlende.

Einn Kuistur sem Auöxt berer/rennur
vpp ecke skiott/ helldur vex hann miög
seint og langsamlega/ og einkum ef hañ
vex vr þurre Jördu.

Med þessare Epterlijkingu verdur so
sem fyrer sienir sett hvörsu seint + lang-
samlega þ hefur til geinged/ ad Predik-
aner Herrans Christi hafe avöxt bært
hia Mönnonum/ og þad sama Beuijsar
Gudspialleg Historia/hvörsu litlu goo-
du ad hañ hefur til vegar komed hia Þm
Phariseis og forhertu Gydingum/ Þar
lesum vier þeirra samtök og rädagiörd-
er/epter þad hañ hafde vppuaked Laz-
arū af Dauda/Item/þegar Vardhallds
meñerner flædu fra Gröfenne og sögdu
þeim fra hvad giörst hafde. Hvad + eir
nen halldanda sie af hinum ödrum sem
ecke ofsocktu Christum so sem Skrift-
lærder og Pharisei / helldur hiellde mijk
ed af

ed aþ hönum / so sem Palmadags Histor
ian avýsar / Þar um stendur so skrifad /
ad allt Folk kallade upp og sagde / kross
festu hañ / krossfestu hañ. Og þegar hñ
villde uppstíga til Himna / þa saman safn
ade þeim Riettruudu sem þa voru í Je
rusalem og í Betania / giet þu til huad
marger þeir voru ? Þad skrifar Lucas
ad þeir hafe vered allz ad tölu 120.
Actor. 1. So seinan og treglegan Fram
gang fieck þad allt sem Christur hafde
forsialega uppbyriad og giört.

J annan mata / epter hans Himna
för / þa henn hafde sent þann Heilaga
Anda yfer sijna Lærefueina / þa gieck þ
vel til um nöckur Aar / eñ samt fiellu þar
til marguýslegar Hindraner / aþ Villu
mönum og ödrum Vantruudum / so ad E
vangelium Christi hefur valla hreint og
omengad vered í 200. Aar / so sem Hei
lager Lærefedur skrifa. So og votta
Sagnabækur christelegrar Kirkiu / huörn
nen til hefur geinged vnder Pavadomen
um / allt til vorra Daga / þar til ad Gud
uppuakte Lutherum / sa ed aþ Euangelij
Lærdome hreinsade og klarade allan saur
ugleik Papistanna Villudoms: So hef
ur í raun og sannleika / allt þad Christur

 forsiale=

ꝧorſialega giórde/ langſamlegan ꝧram-
gang haꝧt/ og ſeinlega vared/ ſo ſem ſa
Alldenkuiſtur ſem vex wr Þurre Jórdu.
J þridia mata/ eꝧ vier vilium giæta
ad vorum Dógum/ a huórium Gud heꝧ
vr j lios lated ſitt Heilaga Euangeliū/
þa voru allmarger j ꝧyrſtu ſem medtoku
þad ꝧeigenſamlega/ Enn nu rienar þad ꝛ
trenar ꝧyrer allmórgum/ ꝛ vill ecke ſyna
auóꝧt ſem ſkylldi/ ſem Gud nade ꝛ Betre.
Vm þau tuó Ord Alldenkuiſtur og
Root/Virgultum & Radix, þa ſkulum
vier vita ad Guds Sonur hann verdur
neꝧndur Alldenkuiſtur ꝧyrer þſſar Grein-
er/ Fyrſt vegna ꝧorſmanar ꝛ ꝧoróktūar/
þuiad þetta er Heimſins Art og Natt-
ura/ad vilia þennan Kuiſt aꝧſnyda vpp-
rÿꝧa og ſliſta/ hann nidurklæꝧa ꝛ þryck-
ia/ þeſſ vegna ad hann heꝧur eckert Alit/
óngua Fegurd ꝧyrer hans Augum/ og ꝧ
þū vex wr ſóndugre ꝛ þurrlendre Jórdu
þad er/ Hann er komen aꝧ Gydingum/ꝛ
aꝧ Jomꝧru Maria / þad tuent þotte j
þann tÿma ſo ſem avaꝧtarlauſt og ein-
ſkis vert ꝛ acktande ꝧyrer Heimenum.
Þar næſt neꝧneſt Chriſtur Alldenkuiſt
ur/vegna þeſſ Auaꝧtar/þeirrar Blom-
ꝧanar ſem hañ ber/ Þuiad aualltt heꝧur
Chriſtur

Christur syna christelega Kirkiu/huor ed a hann truer/ + Ber godan auoxt allskyns Dygda og godra Verka. J þridia mata nepnest hañ þess vegna Alldenkuistur/ad hañ giepur ap sier Saþa og Vökua/Kr= apt/Lyþgan o g Lyþ/og eingen þarþ þ ad ottast ad þesse Kuistur mune ap nöck= rum verda skadadur eda skaddadr so hñ palle. Allt Mañlegt Kyn þad er so sem eitt visen þurr og daud Jörd og avart= arlaus/Eñ i þessum Alldenkuistc alleina og huörge añar stadar þa þaum vier og þinnum Lyþ og Krept + allt gott añad.

Root verdur hañ nepndur þess vegna ad hañ er su Root og sa Vöndur Jesse huör ed v pp er settur sem eitt Merke þyr er heidnar Pioder/ Esaie 12. Cap. Og er komen ap gamallre Ætt Dauids so sem ap þornum Stoþne/ þar med þa er hann Root og Grunduöllur alls Riettlæ tis/allrar Saluhialpar/so ad þar kañ ecke nöckur Madur avöxt ad Bera/nema hañ niote þessarar Rootar/ þ er/ nema hann vppbygge og grundualle syna Tru + Von vppa Christum.

Nann heþur huørke Fegurd nie Friþleika.

Þad

Pad hefur vered hia Gydingum/ sij-
dan epter a hia Kiettörum og Villumön
um/lijka eirnen hia þeim j Pauadomen-
um/ + enn nu skiedur þad hia oss velbless-
unr. Huiad ecke hliodar þesse Grein vpp
a hollðlegan Frijdleik Herrans Christi/
vm huörn skrifad stendur ad hann hafe
vered Manna frijdastur og best a sig kom
en/ad öllum Lidum og Limum/ þar miz
æstsamlegur og liufur j allre Vmgeing-
ne/so sem vm hann skrifad stendur j 45.
Psalme/ Þu ert sa allra Frijdaste a med
al Mannana Sona/ liufar og sætar eru
þijnar Varer. Hier a heima giörualle
Logkunde Salomonis/ so og lijka þ sa
Sagnamadur Nicephorus skrifad hefur
vm Vört og Vænleik Herrans Christi/ þa
hñ var j Heime þessü. Eñ vm slijkt tal-
ar Spamaduren hier ecke/ helldur vm þ
sem Gud Fader hafde ædur talad/ ad sin
Sonur munde alla Hlute þorstalega og
vijslega giöra. Þetta þiker fyrer Heims-
enum huörke frijdt nie fagurt/ Huiad
Skynsemeñe lijkar eckert nema þad sem
er fagurt og asynelegt. Huörsu prydeleg
og skrautleg var Messan j Pauadomenü
med allre annare Þionustugiörd? Þar a
mote þa er nu Þionustugiörden miög ein
föllð

þölld og lijtelmötleg hia þeim sem Evangelium haffa medteked/ þeir ed ecke kunna ad hrosa sier af ödru enn Truñe a Jesum Christum.

Vier saum hañ/enn þar var eingen Frijdleike sem oss mætte lijka.

Hier ed fyrsta kiemur fram Medkieñing Gydinga/þeir ed fyrer Postulanna Lærdom og Kieñingar sneruft til sañrar Truar/þeir sögdu so/Gud nade oss auma Syndara/ huörsu þunglega höfdū vier syndgad oss a vorum Messia? Þar vier saum hans Dyrd og Dasemdar verk þo vorum vier so forherter og stockblindader/ad vier hu xudum þar ecke vm/þar var eingen Fegurd/ eckert Alit/ þad oss lijkade:

Hann var sa allra Fyrerlitnaste og Forsmanarlegaste fullur Pijsla og Siukdoms.

Vier höfdum med öllu hollbleg Augu (segia þeir) vier kunnum ecke ad skynia añad enn þad sem var skundlegt og fyrer Heimenum prydelegt / Huad Heimuren forsmade/þad forsmadum vier r lijka. Var fyrer med þui hañ var so herfilega vtleiken/ og so var hryggelega med hañ

fared/

fared/sem hinn mesta illrædis Mañ/ hñ var fullur Suida og Siukdoms/ hñ var hæddur / hwdstryktur/særdur og smænar lega Hyrnum krydum / þa kuñum vier ecke ad skynia huór hañ være/ Huiad vm vorn Messiã hófdũ vier alla adra mein-ing /Vier huxudũ ecke añad/eñ ad Messias munde fyrer Heimenum vera vegleg-ur og Dyrdlegur/ ⁊ ad huór Madur mun de hafa og hallda hann j hæsta Heidre. Eñ vid þeñan vorn sanna ⁊ rietta Messi-am/hefur allt ódrũ vijs til geinged / Og enn meir / seigia þeir:

So var hañ forsmædur/ ad Menn byrgdu sijn Andlit fyrer hønum/þar fy rer ecktudum vier hann ecke.

Hetta er mióg syndsamleg og blind Orsók/huórrar vegna vier huxudum eck-ert vm hañ. Vier vonudum epter soddan Messia/ huór ed med sinne Dyrdarlegre Vegsemd mu nde giǿra oss alla dyrdarle-ga fyrer Heimenum/og giǿra óll Veralld areñar Rijke oss vndergiefen/eñ a þessum tijmum vier eckert þess kyns / helldur allt annad þessu þuert a mote/ huórsu ad hñ vard af vorum Hófdingium fyrerliten ⁊ fordæmdur/ so ad eingen þorde ad medt

kienna

kienna hann/eingen þorde ad hallda med hönum/þeir þaer sem hans voru/ þr þor Dudu sier og þoru j þelur/ þeir lietu ecke sia sig/eñ sÿdur heyra til sÿn. Þuiad þegar Pilatus villde læta hann lausan/ þa þanst eingeñ sem hñ þorsuarade med einu Orde/eingen sa sem stæde hia hönũ/ eda Bæde þyrer hañ. Eñ aþ Guds Dome yþer vorum Syndum/og aþ hans Mÿskun ar Rade oss til Endurlausnar/þar vissũ vier ecke par aþ.

So er lÿklegt ꝛ vel truanlegt/ad mz Þssu mote münu Gydingar/þeir ed þyrer Postulaña Predikun voru riettruader ordner/haþa jatad ꝛ medkieñt sig þyrer Gude/Eins og a vorum Dögum haþa nꜳar ger giört/og Gude þackad/þyrer Operaȩran og Auglÿsing sÿns Heilaga Ords/þo ad þeir sie allþaer sem þ giöra.

Sañnarlega bar hann vorn Siukdom/ꝛ vorum Pÿslum hlood hñ vppa sig.

Þesse Mals grein er hin allra agiætasta ꝛ hellsta j öllum Spamaña Bokũ. Og hier standa tuö Ord / sem er/ Siukdomur/og Pÿsl edur/ Pÿna. Huad þau merkia/þad kieñer oss vor Heilög Truarjatning/ Þuiad þesse Siukdomur er huerke Höþ

ke Höfudverkur/nie önnur Pijſl eda Pijna j Manſins Lijfe eda Limum/ Helldur er þad ſoddan ſem Chriſtur hefur lided/ ad omögulegt var ad vier mundum þ hafa gietad lided eda bored. Þar fyrer er þiſſe Siukdomur og Pijſl ecke annad en̄ vorar Synder/ og Straff og Refſing ſem Syndönum hæfer med riettu. Þad er/ eilijf Pijſl og Pijna. Þetta huörtueggia hefur han̄ teked vppa ſig og hefur bored þad. Hier eigum vier ad læra ad þeckia vora Heill og Sæluhialp/ ꝛ vita huadan hun kiemur/ og hallda oſſ ſtadfaſtliga þar vid/ Þuiad a Himne og a Jördu verdur ecke ſtærre Velgiörningur veittur en̄ þiſſe. Og þetta er þad huar vm S: Johan̄. ſkijrare meinar/ þa hn̄ mz Fingre ſijnum vijſar a Chriſtum ſeigande/ Sia/ þad er Lamb Guds ſem ber Heimſins Synder. Bere han̄ nu Synder Heimſins/ þa ber hn̄ og lijka mijnar Synder/ þui þær eru þar med. Bere hn̄ þær/ þa ber eg þær ecke. Huad eg verd ad bera/ þad ber han̄ ecke/ og huad han̄ ber/ þad þarf eg ecke ad bera: Nu ber han̄ allar Heimſins Synder/ þar fyrer þarf eg ecke ad bera neina þeirra/ helldur ſkal eg fullkomlega trua þui/ ad han̄ hafe allar þær bored/ Og

fyrer

þyrer ſoddan Tru verd eg laus og lidugur vid þær/þar med riettlætur + ſæluholp en an alls tilſtudnings eigenlegra Verka/ huöriu Napne ſem þau heita/þegar jeg jdraſt Syndanna og læt mier þær leidar vikia. Þad er vijſt + vaſt/ Sola Dei gratia, edr, ſola Fides ſaluat, enn ecke nöckur Hlutur annar/ Þar ma eingen j mote mæla/eñ ef nöckur giörer þad/þa vil eg ſeigia ſem David ſagde/ Narrauerunt mihi jniqui Fabulationes, ſed non vt Lex tua Þeir ranglætu vooru med Sögur/ Enn ecke þitt Ord.

Enn vier vilium yþeruega ſierhuört Ord j þſſare Mælsgrein/þuiad þau hafa merkelegan Lærdom jñe ad hallda/+ dyrdmætan Fieſiod/ og þa haleitöſtu Huggun ſem nefnaſt kann a Himne og a Jördu: Þeſſe Ord taka fyrſt j burt þa Hneyxlan/ ſem riſed hefur bæde hia Gydingum og Heidingium/vegna lijtelmotlegrar Perſonu Chriſti/ hans Lærdoms og Embættis/+ allrar Audmykkrar + Hlydne. Þad er vel ſatt (ſeiger Heilagur Ande) Chriſtur mun lijda Pijnu og Dauda/ Enn hugleid þu huör Sök + Efne þar er til. Huar fyrer ſkiedur þad? Hefur hañ þad forþient? Langt fiærre/Hañ lijdur

þad vorra vegna/og hañ ber vorar Syn der/vorn Siukdom/ vorar Pijſler. Og ſlijkt er ſu vor Huggun/ ſem oſſ ætte mz riettu vppuekia til ad flyia til Chriſtum og leita Rads og Hialpar hia hönum i giegn Syndenne/Daudanum/Heluijte og Dioflenum.

SANNARLEGA/ Þetta er Eid ur Guds/alijka eda motlijkt ſem þeſſe/. So ſañarlega ſem eg life. O huad ſæler eru veir/huörra vegna Gud ſuer (ſeiger Tertullianus) Vid þeñan Eid huggar ſig S. Pall/og ſeiger/Þad er ſañarlegt / Dyrmætt Ord/ad Jeſus Chriſtur er kom en i Heimen/ ad giöra Saluholpna þa ſyndugu/a medal huerra jeg er hiñ hellſte.

HANN BAR/Huör hañ? Sonur Guds og Mariu/enn eingen annar/ ecke giörde þad mijn eda þijn Gooduerk/ecke Heilagra Manna fyrerboon nie Forþienſan/ecke Regluhalld Munka/nie Hardlijfe Klauſtra mana/ ecke fullnægiu boot nöckrar Skiepnu/ helldur alleina Kuiñunar Sæde/þad ſundurtredur Höggorms ſins Hofud. Blodid Jeſu Chriſti þ hrein ſar oſſ af allre Synd/ 1. Joh: 1. Cap. Og hia Eſaia ſeiger Gud/43. Cap. Þu hefur giört mier Erfide med þijnum Syndum

Syndum/ og Omak med þinum Misgiör ningũ. Jeg/ Jeg er hañ sem afmaer þitt Ranglæte/ BAR: Hañ hefur vora Synda Byrde teked af oss og vppa sig/ og bored hana/ þ er/ Hañ hefur fullnadar Boot og Bitaling giört fyrer vorar Synder/ og hefur endelega afmad / burt teked og kastad heim. Þar fyrer seiger Johañes so/ Sia/ þar er Lamb Guds sem Heims Synder ber og burt tekur: Þuiad mz þessu Orde/ ad bera edur burt taka/ þa verdur Christur skileñ fra öllum ödrum Möñum. Vier höfum Syndernar/ kunnum ecke vid þær lauser ad verda/ og ecke bera nie lijda Straff og Refsing Syndaña/ Enn Christur hañer sa Kappeñ/ hñ er su Hetian/ sem giöra kann huörtueggia. Sialfur hefur hañ önga Synd/ Eñ hañ bæde ber og j burt tekur vorar Synder/ og lijdur þa Refsing sem vier ættum ad lijda eilijfflega/ Syndaña vegna.

VORT SJVKDOM/ vor Sinkdomur er Synden og Syndarenar Straff þad huörtueggia hefur Gud lagt vppa sinn Son. Hier skal huör og einn giöra sier þetta Ordkorn/ VORT/ vel Hiartgroed/ og læta ecke mz nöckru mote koma sier fra almeñelegu Guds Fyrerheite/ so

framt hn̄ ecke vill tapa siñe Sælubiarg.

Siukdomuren er (sem sagt var) Synden + Dauden/ Pijslernar eru vond Samuiska/ þegar Madur af Ruól og Angist Samuiskuñar veit eckert ræd/ hefur óngva Huggun. Allt þetta tekur Guds Son vr fra oss/ og ber þ fyrer oss/ so ad vor Samuiska stillist til frids/ og vier verdum fyrer Gude ohrædder Synda vorra vegna/ + skielfunst ecke nie hrædunst Ogn og Grimd Daudans/ so sem skrifad er 1. Johañ. 3. Ef ad vort Hiarta fordæmer oss/ þa er Gud meire enn vort Hiarta / Framveigis seigia þeir Riettruudu Gydingar.

Vier hielldum hann fyrer þann sem plagadur var/ og af Gude sleigen og pijndur.

Heilagur Ande kann ecke nog lega ad tala vm þa Hneyxlan/ sem komen er af lijtelmotlegre Asynd Herrans Christi. Hier eru ecke alleinasta þr Gydingar sem klógudu hañ fyrer Pilato/ og sögdu/ Ef hañ være ecke jllrædis Madur/ þa hefdum vier ecke sellt hn̄ þier j Hendur. Þar finnast ecke alleina þeir sem hn̄ forsmaa og fyrerlijta/ og hallda ad hañ hafe þsse

Slóg

Slög/ſoddan Pijnu og Plagu forſkullds ad / ꝛ lided ſo fyrer ſialfs ſijns Giörder. Þar finnaſt ꝛ ecke faer þeir ed laſta Chriſt um/ſem eru aller Verkheilager og Hræſn arar/og aller Falſchriſtner. Þuiad huör ier hellſt þeir eru ſem hallda ad Mẽn fae Syndanna fyrergiefning med þeirra Goodum Verkum/þeir afneita Krapte ꝛ Forþienan Chriſti Pijnu/og laſta ꝛ lyta hann/ ſo ſem hefde hann lided fyrer ſijnar Miſgiörder/og ſo ſem hefde hn̄ af Gu de vered ſleigen/pijndur og plagadur veg na ſialfs ſijns eigenlegra Miſgiörda. Enn huörſu grimmleg Gudlaſtan ad ſlijkt ſie/ þ ma huört Riettchriſtins mans Hiarta þeinkia.

Þriu Ord ſtanda hier/ j huörium ꝼalen er öll Pijſl ꝛ Pijna Herrans Chriſti/ ſem er/ad hann ſie plagadur / ſleigen og pijnd ur: Þuiad j fyrſtu/ þa hefur hann allt j fra Modurlijfe hafft margt ad lijda/ þ audſyner Stallurenn eda Jötan j huöria hann var lagdur epter ſijna Fæding/ ſo ꝛ Flotten til Egiptalands/ꝛ annad fleira. Þar fyrer er Gydinganna Grimd og Rei de/Hatur og Aufund ecke ſa fyrſte Fiand ſkapur ſem hann hefur orded ad lijda/ecke helldur Andſkotans Freiſting/ Matth:

 4. Cap.

4. Cap. hefur vered ſu fyrſta ſem hann leid. Snögt ad ſeigia / Aull hũs Hierviſt j Heime þeſſum hefur ecke vered añad eñ Morgangur & eymdarleg Plaga.

Hin önnur tuö Orden / Sleigen & Pijndur / þau hafa jnne ad hallda hans Kuöl og Pijnu / med huörre hann hefur offrad og fornfært ſig ſijnum Himneſka Födur / ſo ſem vor hæſte Kiennemadur / huar mz vier erum vid Födureñ forlijkter / höfum og feinged Fyrergiefning Syndanna / og erum ſo fyrer hönum ſaklauſer & Syndlauſer / og riettlæter: Þetta allt ſaman er ecke annad eñ Höfudgrein Riettlætingarennar / a huörre oſſ liggur allra meſt / vorrar Sæluhialpar vegna.

Eñ hañ er ſærdur vegna vorra Miſgiørda / og vegna vorra Synda er hann ſleigenn.

Hier heyrer þu / ad hañ er alleina ſa huör ed med ſinne Pijnu Pijſl og Dauda hefur ſialfan ſig j Forn fært. Þar fyrer / huar hellſt ecke er hans Pijna / & huör hũ nytur ecke ad hans Pijſlar & Pijnu & Dauda / ſa þarf ecke añarſtadar ad vænta ſier fyrergiefningar Syndaña / Riettlætis nie Sæluhialpar. Þuiad hier ſtanda þau

Ord

Ord sem alldrei kunna ad bregdast/ad hū sie særdur og sleigen vegna vorra Synda huar med vorar Synder og Misgiörder eru bitaladar og burt teknar/ & vier med þeim hætte leidder og leyster fra Daudan um til Riettlætis og eilijfs Lijfs: Þui ad vorra vegna er hañ særdur/ þar fyrer erum vier frij fra Straffe og Refsingu Syndaña vegna/ Vorra vegna er hū sleig en/ þar fyrer erum vier kuitter. Allar vorar Synder eru lagdar vppa hann/ þar fyrer liggia þær nu ecke leingr vppa oss. Fyrer soddan Tru til hans Nadar og Myskunar erum vier riettlater/og höfū Frid fyrer Gude/ Rom. 5. Cap.

Refsingen liggur a hønum/ so ad vier hefdum Fridenn.

Omögulegt er/ ad nöckur sorgfull Samuiska/ su sem riettelega plagud er Syndaña vegna/ kunne ad hafa Frid og Roo/ ef ad hun fær ecke/ og hefur ecke þessa Kynning a Christo/ ad Straff og Refsing vorra Synda sie vppa hū lögd. Hugleid þu og giæt ad/ huört þu finur nöckra Malsgrein j allre Heilagre Ritningu/ huör ed Nad Guds j Christo so lioslega og linflega vtmælar so sem þesse

C iiij. Stein

Greinenn giörer.

Hier ætte huör christen Madur ad hugleida/ huad pad sie ad haþa Syndena a sier/ og bera hennar Punga/ + eiga von a eilijþum Pijslum j Heluijtis Ellde. Nær storglæpa Menn skulu hier j Heime lijda stundlegt straþþ þyrer sijnar Illgiörder/ añad huört j Ellde/ eda med ödrum Dauda/ pa titrar + skielþur peirra Hiarta/ so pad kañ eingen Madur vt ad seigia eda skyra/ Huad meinar pu pa ad skie mune pa Ogudlegu a sijdasta Deige/ Pr ed ecke haþa pa annars ad vænta eñ pess Vrskurdar sem so er lætande/ Fared burt pier Bölvader j Elld eilijþan/ + ct. Slijkt er ad sönnu oseiganleg Angist og Eymd/ huör hañ kann riettelega ad huxa par vm/ Og sa hiñ same/ hañ veit riettelega ad skilia pesse Orden/ Reþsingen liggur a hönum/ Ligge Syndaña Reþsing og Straþþ a hönum/ pa liggur hun ecke a mier/ par þyrer sie Almættugum Gude Loþ og Packer ad eilijþu/ puiad par þyrer er eg nu kuittur og þrij þra oseiganlegre Samuiskunnar Angist og skielþingu Syndaña vegna/ so ad eg ma nu mz gledelegu trunadar Trauste/ þorlæta sig vppa oþalluallta Von eilijþs Lijþs og oendanlegrar

legrar Saalu hialpar.

Þetta er nu sa Fridurenn / vm huórn hier verdur talad / og huórn vier faum i ódlunst fyrer Daudan i Pijnuna Christi / af þui ad vort Synda Straff er vppa hann lagt:

Og fyrer hans Beniar erum vier heilbrigder ordner.

Adur fyrre var talad vm vorn Siuk dom / Syndena / og ad vier sem truum a Christum / þurfum hana ecke ad hrædast þuiad hann hefur hana Bored / i ad straff Syndarennar ligge ecke a oss / helldur a hónum / so ad vier hefdum Frid / og værum visser vppa vora Saaluhialp: Þessa sómu Meining hefur þetta litla Mæl tæke / sem so er lætande / ad vier sieum græder og heilbrigder ordner fyrer hns Blodunar Beniar / Þuiad þær hafa hónum veittar vered / og þær hefur hann lidid vorra vegna. Hier fyrer eigum vier nu þacklæter ad vera vorum Himneska Fód ur / sem oss hefur sent og gefed slijkann Lausnara og Grædara / Þar med eigum vier i eirnen ad elska þennan Grædaran / og leggia þar a alla vora astundan / ad hlyda hónum / og geyma hans Ord / og

hugga oſſ vid þad j öllum vorum Mot gange/ og jdka oſſ j öllum goodum Ver kum/ og hafa þa Von og þad Trauſt til Gudz/ ad hann mune giefa oſſ ſinn Helga Anda/ ſa ed oſſ helldur og vardueiter j ſanne Tru til vors Lauſnara og Græda ra/ + ct. Huör ed hañ vill nu verda heil brigdur af ſijnum Andarſærum/ hañ ſkal hugga ſig vid Sáren Chriſti + hans Ben iar/ mz huörium vor Synda ſár eru græ ædd + læknud/ Þar vm talar ſo hiñ Hei lage Bernhardus. Eingen Lækning er be tre fyrer ſiuka og ſára Samuiſku/ eñ ad miñaſt opt og oſialldan a Sáren Herr ans Jeſu Chriſti.

Vier geingum aller villter ſem Saud er/ huør einn a ſijnum Veige/ Eñ Drot teñ lagde vppa hañ allar vorar Synder.

Hier verdur auijſad og ſo ſem fyrer ſioner ſett/ huad Mañleg Skynſeme ſkyn iar j þeſſu Efne/ og med huöriu mote hun vill verda riettlæt fyrer Gude / og komaſt j Himerijke. Ef þu ſpyr þar ad/ Huörnen þa? Suar. Veralldleger Vijſen damenn og Spekingar/ og þeir ſem ept er ſinne Skynſeme dæma/ þeir meina ſo/ ad fyrer eigenlegar Dygder Mañkoſte +

Goodverk

Goodverk kūne huor Madur ad þocknast Gude * vera hönum þægelegur. Eñ þetta hid sama er sa Holldsins Skilningur vm huörn S. Pall talar/ Roman. 8. Cap. þar hann seiger / Holldsins Sinne eda Holldlega sinnadur ad vera (þad er ad epterfylgia sinne stolltre Skynseme/ sem meinar / ad Maduren kūne fyrer sijn eigenleg Goodverk þocknast Gude / * ver da rietilætur og sæluholpen) þad sama er fyrer Gude Fiandskapur og Daude: Soddan Villur hafa Meñ reynt almeñelega j þeim blinda Pauadome ædur Euangelium kom a lopt/ Huörsu margar oteliande Klausturreglur og Muka hafa Meñ vppdycktad/ Þar hefur eirn og sier huör hurad vm sitt Regluhalld/ Gude þar med ad þiona/og komast so j Himmerijke: Almwgafolk hafde hin og önnur Truarbrögd/ huör epter sijnū Hugþotta til ad fa Nad og Myskun Guds/Menn vtuöldu sier þa og þa Heilaga Framlidna til ærnadar og framestodu/ fyrer Gude/ sumer geingu Pilagrijms göngur hingad og þangad/sumer vötnudu/sum er þurrföstudu/sumer gæfu Eigner sijnar til Messuhallds og Tijdagiördar fyrer Sælum sijnum og annara/sumer hietu þuí

en þui og þui/ þ var almēneleg Tru/
ad margar være Gótur til Guds. Eñ hu
ad seiger Guds Ord til þessa? Pad seig-
er oss/ ad allt þetta og þuilijkt sie ecke
nema Villa og Vantru/og riettur Vegur
til Heluijtis eilijfrar Fyrerdæmingar/
Puiad hier heyrum vier/huórnen Heilag-
ur Ande framsetur saña christelega sat
ning frra Ulaña sem lært hafa ad þeck
ia Christum riettelega/ enn ædur þecktu
þeir hañ ecke/ helldur meintu þeir ad þr
mundu so og so sæluhólpner verda/ Þeir
seigia nu so/ Vier geingum aller villtan
Veg/so sem Sauder/ Vier órludum oss
til Himerijkis/eñ vier geingum til Heluij
tis/ huór og eirn meinte ad sinn Vegur
være godur/og þar kom ad huór og eiñ
gieck sinn Veg/ þar þo ecke er nema einn
Vegur/ a huórium þeir þliota aller ad
ganga sem sæluhólpner vilia verda. Eñ
huór er sa Vegureñ? Þesse/Ad trua þui
sem hier stendur skrifad/ ad Gud Fader
hafe lagt vppa sinn elskulegan Son alls
Heimsins Synder/Þessu sambliodar þad
sem Herran Christr seiger/Joh. 5. Cap.
So hefur Gud elskad Heimen/ Soddan
Næd og Myskun hefur hann veitt þeim
Fordæmda Syndsama og breckuijsa Hei
me/

nte/ad hañ gaf vt sinn eingieten Son fyr er Heimen / vppa a þ ad/ad huór og eiñ sem a hañ truer skule ecke fortapast/helld ur hafa eilijft Lijf. Item/jeg er Vegur en/Sañleikuren og Lijfed. Kome nu nóck ur sem vijsa vill þier annañ Veg til Him eríjkes eñ þennañ/ þa gleym ecke þessare Hófudgrein/fylg Guds Fódurs Bífalnin gu og Skipan/ huór ed j tuær reisur heß ur kallad af Himnum/seigande/ Þessum mijnum elskulega Syne skulu þier hlyda. Þessum/ enn ónguum þeim sem ódru vijs kieña þa eigum vier ad hlyda/ Þad kieña oss Spæmeñerner og Postularner/ og all er gooder og Gudhrædder Lærefedur/ Þr vijsa oss til hans/huiad Lijf og Sælu hialp er j ónguum ódrum/og þar er eck ert añad Nafn giefed/ fyrer huórt vier kunnum Sælnholpner ad verda/ nema Nafned Jesus Christus/ Act: 4.

Enn oss ber ad athuga vel og merk la Spæmannsins Ord sem hier standa/ Allar vorar/ + Vppa hañ: Huiad þet ta er su hellsta og haleitasta Hófudgrein vorrar Truar/ad trua þui/ad vorar eig en Synder sie ecke vorar/ helldur ad þær sie allar lagdar vppa vorn Herra Jesum Christum. Huiad þesse eina Hófudgrein

er

er Grundvóllur og Klettur/a hvðrið óll Guds Chrîstne er bygd og grundvóllud/ ꝛ þesse grein er vor Mœrveggur/Vernd og Veria i mote óllum Kiettórum og Villu mónnum/so ad eingen allra þeirra kañ ad villa oss eda fra Sæluhiálpar veige ad leida/ eff ad vier hölldum þessare Höfud grein hreinnre og omeingadre. Og ad sónnu/ þa er eingen Lærdomur/eingen Gudz þionustugiörd su sem er Diöfflinum og hans Kÿke so gagnstædleg og so skad samleg/og óngre Predikun a Jördunne er Diöfflinum so grámur so sem þessare/þar fyrer oss sæker hañ hana alla vega/ꝛ vpp vekur allskyns hindraner og þneyxlaner j giegn þessum Lærdome/til þess ad giö ra hann fyrer Heimenum liotan og hat urlegan/so hann verde forsmadur ꝛ nid ur þrycktur. Heimuren hialpar og vel hier til/ hann kann vel ad lijda allskyns fals Kienningar og Lærdoma/ ꝛ eingen Hiatru ꝛ Guds Þionustugiörd/ heff vpp komed so leidenleg og lygeleg/ad Heim uren hafe ecke betur kunnad ad lijda enn þennan rietta og sanna Lærdom. Þa i Pauadomenum var openberlega kient og predikad/vm Sálumessur/Sálutijder/ Afflæt/ꝛ önnur Gooduerk mañlegra vpp dict=

diktadra Setninga/ og aññad þuilÿkt o-
telianlegt/ þad kuñe Heimuren vel ad lÿ-
da/ óg forsuara/ þui ad Heimuren hefur
þocknan a þeim Lærdome sem Skynsem
eñe er samhlioda/ huór ed myked hellð-
ur af vorum Verkum ɏ sialfrædes vilia/
og af hans Krapte og Helgedome/ so ad
hañ bihallde sinne Hrosan og þeim Heid
re/ sem kiemur af forþienan goodra ver
ka. Eñ Þsse Lærdomuren/ sem Gude all
eina giefur Dyrdena/ og er þo önguum
Mañe til Meins/ hañ kuñá Meñ ecke ad
lÿda/ hañ verdur offsoktur og er rækur ɏ
reken.. Og þeir sem þa eru hygnaster og
heilagaster fyrer Heimenum/ þeir giefa
þessum Lærdome skulld/ ad hañ forbio-
de og hindre Goodverk og alla gooda
Mañkostu/ Þar hañ þo kieñer og veiter
Styrk og Adstod/ og hialpar til/ ad giö
ra þau goodverk sem Gude eru þægeleg/
Þad kann eingeñ aññar Lærdomur ad vei
ta. Alleinasta giefur Heimuren þessum
Lærdome þa skulld/ ad hann legge vor
Goodverk so lagt/ ɏ hallde ecke ad þau
giöre oss fyrer Gude riettlata/ Helldur
ad vort Riettlæte sie ɏ kome þar af/ ad
vier truum a Christum enn ecke a sialfa
öss. Vegna slÿkrar Predikanar/ ad vier
tökū

sokum fra vorum Verkum þann Heidur sem Christo alleina til heyrer/ sem er/ad Verken Christi + hans Riettlæte verde oss skeinkt og giefed/+ ad vor Verk duge eck ert þar til/ ad vier verdum fyrer þau riettlæter og sæluholpner/ Fyrer þetta (seigi jeg) vppueckur Heimuren Reide og Grimd og Ofsokn j mote þui Heilaga Euangelio. En þ Ordsins Oviner skaīn ast sijn eck:/j mote eigenlegre Samuisku og Samuleikanum sialfum/ ad liuga og seigia/ad vor Lærdomur lofe ad lifa + læta sem huór vill/+ ad huór meige dryg ia synder og glæpe sem hañ vill/þad læ tum vier Gud dæma/med þui ad þad er ecke añad eñ dióffulleg Lygd + Osañinde.

Eingen Madur a Jórduñe/ hañ kañ ad skynia/ eñ sijdur vt ad tala / huad þ er sem Spæmaduren seiger hier/ Allar vorar Synder/ Huad eru þær/ og huad fær Christur af oss fyrer sijna Pijnu/ og alla sijna Velgiórninga? Huar med hófs um vier forþient þad/ad hañ skyllde be ra vorar Synder og bitala fyrer þær og giora oss so riettlæta og sæluholpna? Vier hófum soddan Skipte og Byte vid hañ/ad vier giefum hónum ecke añad eñ Synder og Glæpe/fyrer sitt Meinleyse/ Riett-

Kiettlæte og Hiartanlega æstar Elsku sem hañ heftur veitt oss/ þar ad auk all skyns Gæfur + auðætu hins Heilaga An da/ huórn hañ giefur oss daglega + noga lega. Puiad vier aumer Meñ hófum af oss til huórke Kiettlæted nie Visku na/nie nóckra saña Huggun/Eñ j Christo faum vier þad allt yfergliotanlega/so ad vier verdum fuller Kiettlætis/ og Vijsdoms og Huggunar j Christo Jesu/og hófum j hónum oransakanlegan Kijkdom Guds Nadar og Myskunar.

Enn Drotten lagde vppa hann allar vorar Synder.

Þesse Ord verda hier tillógd/ og fyr er þa Grein/ad vorar Samuitskur meige vera oskielfdar/oefadar/og hrædast ecke Syndernar nie þeirra stærd og margfiól da/med þui ad Faderen sialfz (ecke vier) hefur lagt þær vppa hañ/ enn ecke vppa oss/ + hañ hefur viliugur teked þær vpp a sig/af sañre Aast + Hlydne vid siñ Him neska Fódur/ og þar med/ad vier skulum meiga fullkomlega reida oss þar vppa/ ad Gud Fader hañ er ecke ódruuīs til siñ is vid oss enn Sonureñ. Huór vill nu þa klaga nóckurn riettruadann fyrer Guds

 Dom

Dome hans Synda vegna? Vill Diöfull eñ giöra þad? Þad ma vel/ vier vijsum hönum til Christum / latum sia huad hñ vinnur af hönum: Fyrer veralldlegum Dome þa hlytur huör og eirn ad bera sij na Synd/ ꝛ epter Moyses Lögmale þa ma Faderenn ecke bera Synd Sonarens/ ꝛ ecke Sonurenn Synd Födursins/ Enn hier j myskunnar Rijke Guds geingur þad ödru vijs til/ so sem ädur er sagt/ hier tekur Christur vorar Synder vppa sig/ og ber þær/ og allt Straff og öll Refsing vorra Synda hun liggur a hönū. Þessu vill Gud Fader ad vier skulum efla ust trua/ Þar fyrer sie Gude Lof og Dyrd ad eilijfu.

Texten.

Þa hann vard straffadur og pijndur lauk hann ecke vpp sijnum Munne/ So sem Lamb þad sem til Slatrunar beckfins verdur leidt/ Og so sem Saudur sa er þeiger fyrer þeim sem hann ryger/ og vpplykur ecke sijnum Munne.

Þetta eru Vegsamleg og Dyrdarleg Ord/ vm Þolenmæde Herrans Christi j hans Pijsl og Pijnu. Þuiad med þui hañ atte ad lijda fyrer Synder alls Heimsins og giöra fulla Boot ꝛ Nægiu fyrer þær

þa

þa heꝼur hañ orded ad lÿda þolinmod-
lega * viliaulega/ ſo ad hans Pÿna ſkyll
de vera ꝼullnadar Boot ꝼyrer alls Heim-
ſins Synder. Og verdur hier vpp aptur
talad þad ædur var ſagt/ Reꝼſingen ligg
ur a hönum/ Þuiad hier heyrer þu/ Þa
hañ vard reꝼſtur og pÿndur/ Hier ſier þu
og þad ad hans Pÿna neꝼneſt Straꝼꝼ og
Reꝼſing. Nu var hañ ſialꝼur Syndlaus
og oſtraꝼꝼanlegur j allan mæta/enn med
þui vier vorum ſtraꝼꝼanleger * Reꝼſing-
ar verder/þa er hañ pÿndur ꝼyrer oſſ/ *
heꝼur Reꝼſingena lided/ſo ſem hun være
hans/og hañ ætte hana med riettu ad lÿ
da/ Þar ꝼyrer heꝼur hann ecke vpplæted
ſinn Muñ/ecke ꝼorſuarad ſig nie aꝼſakad
þa hañ var klagadur ſo ſem annar Ill-
uirke/hañ hootade ecke þa hñ vard ſleig-
en/helldur ſo ſem Lamb þad til Slatrũ
arbecks er leidt/ þ þeiger/Bryſt ecke vm/
ſo var Chriſtur motmælalaus leiddur
ꝼra einum Stad til añars/ allt til Kroſſ
ins/a huörũ hañ er ꝼyrer oſſ ordeñ Forn
og Oꝼꝼur. Og ſo ſem Saudurenn þeiger
ꝼyrer þeim ſem hañ ryer og reyter/ſo heꝼ
ur hañ þolinmodlega lÿded allt þad þr
giördu hönum/hañ liet ſla ſig og beria/
og hrækia a ſig/hañ liet þa ſkipta ſÿn-
 um

um Blædum/ og talade ecke eitt Ord a móte. Þar þyrer seiger hñ so þyrer Muñ Spámañsins Esaia 50. Cap. Eg snere mijnu Bake til þeirra sem mig slou/ og minn Kiñuanga ad þeim sem mig reyttu mijna Asionu Byrgda eg ecke þyrer Hæd-ungum og Hrækum: Og þetta heþur ver ed Meining Johañes Skijrara / þa hañ sagde/ Þesse er Lamb Guds/ sem ber Heimsins Synder/ꝛc.

Enn aþ þessum Ordum skulum vier sierdeilis læra tuent: Þad þyrra/ huórsu ad Heilagur Ande lioslega talar vm Hlydne og Þolenmæde Herrans Christi/ og setur oss hana til epterdæmis/ad vier sie um og þolenmoder j vorum Kuólum og Pijslum. Herrañ Christur hñ heþr margþalldar Plagur og Pijsler lided/ og þol-enmodlega allt yþer staded/ sem er/Guds grimdar Reide/ Syndena/Daudan/ Hel-uijtis Hrelling/Smæn og Skañ/Brijxle og Lyte/Hógg og Slóg/Hæd ꝛ Spott/ og allt annad sem hañ leid/ þetta heþur hañ allt lided oss til epterdæmis/ so sem hñ sialþur seiger j Gudspialienu Matth. 11. Cap. Læred aþ mier/þuiad eg er aþ Hiarta lijtelátur. Og vm þtta talar S. Petur/ 1. Pet. 2. og 3. Cap. Vier eigū

j óllū

i óllum vorum Hórmungum/ Sottum ꝫ Siukdomum/ Motgange og Ofsoknum alijta Herran Christum/ og vera þolinmoder/ og bijda epter hans Hialp ꝫ Hugg un/ huórsu leinge sem Krossen aliggur/ ꝫ þo hñ ætte ad vara allt til Doms dags. Og seigia sem þar stendur j Psalmenū/ Enn þo Lijf ꝫ Sal vanmegnest/ þa ertu samt Huggun mijns Hiarta ꝫ mitt Hlut skipte:

Pad annad sem vier eigum ad læra hier/ þad er þetta/ ad sia hier ovmræde lega Aast ꝫ Elsku Guds Sonar til vor. Hañ lijdur þann bitra og beiska Dauda þyrer oss/ viliande og þolinmodlega/ ei til annars eñ þess ad vier skylldum verda leyster og frelsader fra Daudanum og eilijfre Fyrerdæmingu.

Sa sem alla Meñ hefur skapad. Hñ verdur Madur fæddur.

Sa ed stiornar Himnenum og ollum Hlutum. Hañ er eitt Barnkorn/ og sygur Modurbriost.

Sa alla Hlute hrærer. Hñ verdur a Krossen festur.

Sa sem er Lijfsins Braud og Fæda.

 Hañ

Hann hungrar.

Sa ſem er Lijfſins Brukur og Vpp-ſpretta. Hañ lijdur Poſta.

Sa ed øllum Møñum giefur Seſſ z Huijldarſæte. Hañ hanger a Kroſſenū.

Sa ſem er Lioſed. Hañ velkeſt j þeſſum Myrkranna Dal.

Sa ſem er Vegurenn. Hann mæd-eſt og þreyteſt.

Sa ſem er Sañleikurenn. Hañ verdur af Falsvottum aklagadur.

Sa ſem Domare er Lifandra og Daudra. Hann verdur af daudlegum Domara dæmdur.

Sa ſem er Riettlæted. Hann verdur af Ranglatum fordæmdur.

Sa j huørium ad er øll Tykt z æra. Hañ verdur med Suipum ſtryktur.

Sa allann Rijkdom giefur. Hañ er ber og nakenn.

Sa fegre er enn Sol og Stiørnur. Hann er nu følur og bleikur.

Sa øllum Kongum giefur Valld og Koronu Hañ verdur mz Þyrnū kryndz.

Sa

Sa ſem er Grunduollur allra Hluta. Hann hanger a Trienu.
Su Eilijfa og hæſta Dyrd og æra. Hanger a mille Mordingia.
Su einka Huggun allra Mañа. Er nu Huggunarlaus.
Sa ſem er Kraptur z Styrkur. Hñ verdur veykur.
Sa ſem er Lijfed/og Lijfſins Herra. Hann verdur Lijflaten.
Sa ædſte Kieñemadur. Verdz forn færdur/ og er þad Lamb ſem opfrad er fyrer vorar Synder/ Acto. 8. Cap. Þeſſ er Hluter eru ſo Haleiter og mykler/ad j þeſſu Lijfe kuñum vier ecke noglega þar vm ad ræda. Þad hlytur ad bijda eilijfs Lijfs/ Til þeſſ hialpe oſſ Gud/ fyrr enn ſeirna/ Amen. Texten

Enn vr þeirre Angiſt/og fra þeim Dome er hañ j burt numeñ.

Vm tuent verdur hier talad/j huórin hans Pijna og pijningar Hiſtoria er ſtutt lega jnne falen. Þuiad tuófallda Pijſl z Pijnu hefur Chriſtur hapt ad lijda/ ſem hier nefneſt Angiſt og Domur/ þad er/ ſu

jnnre

jnnre Pijnan og ytre. Su jnnre hans Pijna/hefur vered Angist og Kuól ✝ Hrygd/ huar vm þeir Heilögu Gudspiallamenn skrifa/ þa hann j Grasgardenum tok til ad hryggiast skialfa og titra/og sagde/ Mijn Sal er hrygg allt j Daudan. Jtem minn Gud/miñ Gud/huar fyrer hefr þu yfergiefed mig? Og sem hñ leingde Bæn ena/vard hans Sueite so sem Bloddrop ar reñande a Jördena. Soddan jñre Kuól Pijnu ✝ Angist hefur alldrei nöckur Mad ur reynt sijdan j fra Heimsins upphafe.

Su ytre Pijna og Pijsl vm huória Spamadurenn talar hier nefnest/ Domur har vm skrifa Gudspiallameñerner/huórsu ad hañ hafe vered hafdur og leiddur aptur og fram̄ fyrer Annam/ Chaipham/Herodem/Pilatum/allt þangad til ad hñ var vm sijder dæmdur til kross ens Dauda: Og er j þessu Orde jñeluckt ✝ faled stuttlega/allt huad epter þa Domis alycktan og ædur/er yfer hañ komed af Gydingum/✝ þeim hañ pijndu.

Enn vr óllum þessum Kuólum og Pijslum/wr Angist og Dome Ogudlegra er hañ teken/seiger Spamadurenñ. Huórn ar er þad skied? Þad er vissolega skied þa hann hafde yferstaded alla sijna Pijsl og

og Pijnu/og hañ sagde/Consummatum est, og a þinum þridia Deige þegar hañ reis vpp aþ Dauda/ og þa hañ þoor vpp til Himna/ og sette sig til hægre Handar sÿns Himneska Fôdurs.

Nu þylger epter añar Parkur þessa Capitula I hvôrium Spæmaduren talar vm Vpprisu + Dyrd + Rÿke Herrans Christi/ sem eilÿþt er/ og eilÿþlega blÿþur þar þyrer seiger Spæma- durenn so.

Nuer mun leingd hans Lÿþdaga meiga viseigia?

Þad er so ad skilia/ Epter sitt Andlaat mun hañ liþande verda/ og sÿdan all drei deyia/ helldur liþa + rÿkia eilÿþlega: Og gieþur Spæmaduren hier med ad skilia/ ad strax epter hans Dauda/ a þridia Deige/ mune hann þetta Lÿþ vppbyria.

Þuiad hñ er aþ Jordu liþande Manna burtsliten/ þa ed hañ þyrer Misgiorda saker mÿns Folks plagadur var.

Aadur heþur hañ so talad/ ad Leingd hans Lÿþdaga være oendanleg/ + hier seiger hañ/ ad hañ sie vppsliten/ vpprætt ur/ so sem lÿtill Alldinkuistur ed: Blom

 str vr

ſtur vor Landẻ liþande Manna / þad er / hann ſie med Valldе [Violenta Morte] Lijþenn ræntur / og ſuiptur. So verdur hier gieted tuöþalldlegs Lijþs / ſiñ er ſtüd legt og eilijþt / aviijſande hier med / ad ept er Dyrd + Herlegheitum Kijkeſinns Chri ſti ſie ecke ad vona nie vænta j þeſſu ſtüd lega Lijþe / helldur j þui okomna. Petta villdu Gydingar ecke ſo haþa. Marger eru og ſo aþ þeim Chriſtnu ſem naudug er Bera Kroſſenn med Chriſto. J þeſſu ſtundlega daudlega Lijþe heþur Chriſtur plægadur vered og pijndur / og allt þ heþ ur hañ lided aþ æſt og Kiærleika til vor / epter ſijns Himneſka Födurs Vilia / ein ſkes añars vegna / enn þeſſ / ad giöra þull nægiu Guds Kiettlæte / þyrer Miſgiörd er Guds Folks / þad er / vegna þeirra ſiñ ſlijkt þiggia vilia / og med riettre Tru medtaka. Slijker Meñ riettruader / ſkulu + þar aptur a mote vera ſo ſinnader / ad þeir giarnan Bere Kroſſeñ med Chriſto / Gude til Dyrdar / ſo ſem S: Petur kieñ er / ſeigande / Chriſtur heþr lided þyrer oſſ og gieþed oſſ epterdæme / ad vier ſkulum epterþylgia hans Fodtſporum / hu ör ed öngua Synd giörde / + ei er helldur Flærd þunden j hans Muñe. Og þa enn aptur
ſeig=

seiger hañ. Christur heþur lided j Hollds enu þyrer oss/ so brynied ydur med þui sa ma Sinne/ ⁊ ct: Texten.

Og hann er jardadur so sem hinn Ogudlege/og daeñ so sem sa Rÿke/Þo hañ haþe onguum rang giort/ og þo ei være Suik j hans Munne þunden.

Med þui ad Herran Jesus er daen a medal Ræningia/ eins og være hañ þrra Laxmadur/ og so sem seirna seiger/ ad hañ sie med Ranglætum reiknadur/ eñ er þo veglega jardadur so sem hiñ Rÿke/ þa være Texteñ lio sare/eþ ad Ordum þss um være so breytt/ Og hann er jardadur so sem hiñ Rÿke/ enn daeñ so sem sa Ogudlege. Eñ med þui ad Orden standa so ad hañ sie daeñ so sem hiñ Rÿke (huórt Ord optast er meint so/ad þr Rÿku sie at hugalauser ⁊ ogudleger) ⁊ graþeñ so sm̃ þeir Ogudlegu/þa er hier vissulega j þr= re þyrre Nlæls greinenne þolgeñ Leyndar= domur þeirrar Yþerskriþtar/sem sett var yþer Hoþde Christi a Krossenum/ huar vm Johañes skriþar med morgum Ords um/huad Pilatus skriþade/ ⁊ huórsu ad Gydingar ecke villdu lÿda/ ad Christur heþde þeñañ Heidurs Titil/ og haþe þar

þyrer

fyrer talad til Pilatum þar um/ Enn Pilatus hefde ecke gieffed ſig ad þeirra Ordum/ ſo ad Chriſtur er j þann mata daeñ under einum dyrdarlegum heidarleg um Title og Yfirſkript/ ſo ſem eiñ voll dugur Herra og Kongur Gydinga ꝛ alls Heimſins. Og ad haſi ſie graffeñ ſo ſem þeir Ogudlegu/ þad er ad ſkilia um hñs Saar og Vnder ſem haſi fieck þa hñ var pijndur/ og um Doms atkuæde Pilati/ Huiad ſo er haſi Boren til Greptrar/ ſem ſa ed af Dỏgum er tekeñ/ eins og añar jll ræ dis Madur/ ho ecke hefde haſi nỏckrũ Maſie oriett giỏrt/ og ecke hefde Suik j hans Muñe fundeſt: Enn vorar Synder hefur haſi Bored/ og þau Suik ſem eru j vorum Muñe og j allre vorre Natturu/ þau hefur hann yfꝛ uñed/ og fyrer þau hefur haſi bitalad: Textenn

Enn Drotten villde kremia hann nid ur med Siukdome.

Ecke ſkiede þad hans Synda vegna/ og ei helldur af nỏckru Mañlegu tilſettu Rade/ ad haſi ſkyllde lijda Pijnu og Dau da/ Helldur var þad Guds Rad og Vil ie/ huỏr ad ſo vthellte og j lioſe liet o mælanlegañ Fieſiod ſiñar Nadar ꝛ Myſk unar

unar til vor / ad hans allra kiæraste Son ur skyllde so bera Skullд ꝛ Strapp Syn da vorra / og verda saklaus pyrer oss til Dauda dæmdur:

J þenna mæta hepur nu Drotten ecke viliad læta oss / helldur sinn Elskulegann Son verda sleigenn og kramenn med Krank dome Kuala ꝛ Pijsla / so ad oss yrde hlijpt og hialpad. Og hier siaum vier og lærum / ecke alleinasta þad / huórn vier skulum hallda Christum / eda huílijkur hann er / Sem er / ad hn̄ sie ecke herdugur strangur Domare / sem oss vill pordæma / hell dur einn blijdur liupleg Hialpare / sem sialpur hepur viliad pijnast pyrer oss / Vier skulum og so hallda Födurenn pyrer þann sem ei er grimmur og hardrædur / og hape pysn til ad strappa og repsa / helldur pyrer þann sem so villde hialpa oss og hlypa / ad hann villde helldur læta slæ sinn Elsku legann Son / sem nu sagt er / enn ad oss skyll de ei hialpad verda. Textenn.

Fyrst hann hepur nu sitt Lijp til Syndaoffrnar vtgiepeд / þa mun hann Sæde hapa / og leinge lipa / ꝛ Aporm Drottins mun pyrer hans Hond pramgang pa.

Þetta eru allt liupleg ꝛ sætleg Ord /

huór

huőr vier vilium yþeruega / ꝛ vel grũda.

Fyrst er hier talad vm daudlegt Lÿþ Christi / ad hañ skyllde verda eitt Synda Offur / edur Foorn fyrer Synder ꝛ Seckt er vorar. Þuiad Gud heþur hia sier eina Reiknings Bok edur Skullda Bok / huad þar inne skrifad stendur / þad hlytur ad bitalast: Nu eru þar iñe skrifud öll good verk / Meinleyse / Biærleike / Þolenmæde / Riettlæte / Sakleyse / Heilagleikur / ꝛ allt þad sem vier erum skylduger Gude ad giallda / og allt þad sem Guds tiu Bodord bioda og banna / huőrt helldur vier giörum þad vier eigum ecke ad giöra / ed ur lætum þad vera ogiört sem vier eigũ ad giöra / þad er allt vor Synd ꝛ Sekt / og su skulld sem þar hlytur ad verda bit ölud. Þar fyrer er nu Sonur Guds Mad ur ordeñ / og heþur teked vppa sig daud legañ Lÿkama / þann heþur hann i Forn fært a Krossenum / fyrer Mannaña Syn der / ꝛ heþur so bitalad fyrer alla þa sim þad vilia med Truñe þiggia. Þuiad hu ör hellst Skulld sem ecke verdur bitölud og i burt tekeñ og afplanud / fyrer þessa Fornena / þad er / fyrer Daudañ og Blod ed Jesu Christi / hun blÿfur eilÿflega o kuitt / og hun kann ecke fyrer nöckur öñur

Good

Goodverk eda nöckrar adrar Foornþæring gar ad bitalast eda burt takast: Enn aþ þui ad Guds Sonur heþur allt þetta giört/so sem Heilagur Ande þar vm vot tar þyrer Munn allra sinna Spámanna/þar þyrer mun Christur Sæde haþa/ so hann mun verda Pater futuri Seculi, Eilijþur Fader annars Heims/so sem Esaias neþn er hann j ödrum stad: Snögt ad seigia/ Faderenn mun gieþa hönum Aþkuæme/ ꝛ Erþingia til sijns Rijkes æþenlega/so sinn hier stendur/ Ad hann mun leinge liþa/ þ er/ hann mun alla Aþe haþa Börn ꝛ Erþ ingia huad epter annad. Þetta Sæde og Aþkuæme er christeleg Kirkia/ huörre hūn styrer og stiornar/ ecke so sem hardrædur Herra og Vijkingur/helldur so sem mill dur og Nædarþullur Fader/ med jaþnleg te þyrergieþningu Syndanna.

Og Aþorm Drottins mun þyrer Hans Hønd Framgang þa.

Huört ed Aþorm Drottins vered heþ: þ höþum vier nu opt heyrt/sem er/ Fyrst neþner hann sinn elskulegan Son sinn Þion/ huör ed hönum skule stoda og þiena til sijns Aþorms/sem er þetta/Ad Mannlegu Kyne skyllde verda hialpad/og ad Mann

sins

sins Fordæmning mætte snuast til eilijf-
rar Sæluhialpar/ Þesse Þienare Guds
skyllde vppa sig taka Mañlega Synd ꝛ
Seckt/og bitala þar ꝥyrer og borga nog
lega/og vtuega oss Guds Naad og Vin-
ættu/ꝥyrergieꝥning Syndaña/Riettlæted
og Heilagan Anda/ og vppbyria auka ꝛ
eꝥla sitt Andlega Nadar og Myskunar
Rijke/ ꝛ ct. Þetta vár Aꝥorm og Aset-
ningur Drottins. Og med þessum Ord-
um verdur hier eñ (so sem opt ædur ꝥyr-
re) prijsadur ꝛ predikadur nædugur mysk
unar Vilie Guds Födurs/huörsu ad hñ/
ecke aꝥ Ogunst/ helldur aꝥ ovmrædelegre
Myskunar Giæsku til vor Aumra Synd
ugra/ heꝥur ei viliad tilreikna oss vorar
Synder/helldur lagt þær allar vppa siñ
Son/sa ed þær kunne yꝥer ad viña og aꝥ
taka. Soddan myskunar Aꝥorm mun
ꝥramgang ꝥa/ j mote öllum Dióꝥlum ꝛ
þeirra Hindran/og j mote allre Grimd
ꝛ Æde þessa Heims. Þuiad sa hiñ same
ꝥyrer huörs Hönd og Valld/slijkt Födur-
legt Gudlegt Aꝥorm skal ꝥramkuæmt
verda/ hann er sterkare og kröptugre enn
allt Valld og öll Magt bæde Dióꝥulsins
og Heimsins. Og an alls Eꝥa/ꝥa haꝥa
þesse Ord vered su Huggun/ huar med
Guds

Guds Eingell huggade Christum i Gras-gardenum / huar vm S: Lucas skrifar/ seigande/ Og hönum birtest eiñ Eingell af Himnum / og huggade hann/ Og þar kom/ ad hann tok akafslega ad bidia / so hañ sueittest blodugum Sueita. Þuiad olijklegt er/ ad þesse Huggun hafe so ver ed / Hañ skyllde ecke vera so kuijdande fyr er sinne Pijsl og Pijnu / hun munde ei vera so þungbær / Þuiad slijk Huggan hefde vered miög Barndomleg og fanyt / Hell dur hefur hun vered þeirrar tegundar / Hañ skyllde hugleida / huörsu ovmrædelegt Gagn hans Pijsl og Pijna munde epter sig leida / og otelianlegum Mönum til eilijfrar sæluhialpar verda allt til Heimsins Enda / Þad merkia þau Ord sem hier standa / Ad hañ mune Sæde hafa og leinge lifa / og Asetningur Drottins mune so fyrer hñs Hönd framgang fa og hafa.

Þar fyrer / ad hans Sæl hefur Erf ide haft / mun hañ Fögnud sia / og Næ gd hafa.

Enn eitt siñ verdur hier / miög sæt- lega og liuflega gieted Guds Födurlegrar Myskunargiæsku til vor aumra synd ugra Maña. Hans Sæl (seiger hann) hefur

hefur erfide haft i større Kuøl ꝛ Angist/
su ed Blodugan Sueita hefur vtþryckt ꝛ
pressad wr hans Hollde/huad miøg fa-
heyrd Angist vered hefur/ Eñ þar fyrer
mun hañ fa ꝛ hreppa sijna Fysn ꝛ Lyst-
ing/af þeim Auexte sm̃ epter slijka Ang-
ist koma mun. Huad er þa þad/a huørs
iu hañ skule sijna Lyst sia? Mun hñ sia
hana a Einglønum? Eda a sialfs sijns
eigenlegre Personu? Nei/ecke. Þad er su
Lyst sem hañ mun sia og hafa a oss aum
um Syndørum. Enn huørta Lyst gietur
hañ haft a oss aumum/ vier sem fuller
erum med Synder ꝛ Saurugleika/ Nær
truum vier Guder Nær elskum vier hañ
sem vier skylldum? Huad er þa oss sem
hønu meige þocknast eda til lystar vera?
Andsuar/eckert añad eñ hans eigen Nad
og Myskun/hans Forþienan/huøria hñ
giefur oss fyrer sinn Heilaga Anda j Trun
ne til hans/þa mun hañ hafa nægd/ og
sia sijna Lyst a oss/hañ mun giefa siñ Hei
laga Anda j vor Hiørtu/og giøra þau
full Riettlætis/ full Heilagleika/ꝛ allra
añarra goodra Dygda/og Guds ætisam
legra Giafa: Hañ mun og so vnder sij-
nu Vallde hafa Dioful en og Daudan/
so þeir munu ønguañ skada gieta giøre
hans

hans Rijke eda heim a hañ trua.

Vier skulum og merkia þad hier/ad þesse Lærdomur/hñ er ein su mesta styrking vorre Tru/Huiad hier j Heime þiker oss allt ødruvijs til ganga/ Vier siaum huad mijked jllt Dioſullen og þesse Heimur vppbyriar j mote Rijkenu Christi/ + oss þiker ei añad opt + tijdum/eñ so sem ad Christur soſe/ eda hñ haſe gleymt oss eda so sem hañ munde vilia heſna gamalla skullda a oss/So erum vier Truar litler og Hugguna rlauser j Morgangenū eda þegar Guds Christne geingur jlla: Enn riettruadur Madur/ sa sem stødugur stendur a slijkre Von/ hann kann med Tru sinne/andvelldlega ad brióta + hindra/allan Krapt og Matt Dioſulsins/ + hans Brædar/sem er þesse arga og jlla Verølld. Textem.

Og med Kynningu sinne / mun hann minn Þion/sa Riettlæte/marga riettlæta giøra/Þuiad hañ ber þeirra Synder.

Þetta er Høfudgrein þessa Capitulans. Huiad hingad til høſum vier heyrt talad/vm Pijnu og Dauda Herrans Christi/ Eñ nu faum vier ad heyra og læra / huørnen eda j huada mæta vier kunnum

Æ ij. ad ſa

ad þa gagn af henne / eda verda hennar niotande: Þuíad med þessu mote alleina og fyrer þad eitt / enn eckert annad / verdum vier riettlæter / af vier þeckium hann. Þui ad Syndena sem oss ranglæta giórer / hana tekur hann af oss / og ber hana sialfur og giórer fullnægiu borgan og bitaling fyrer hana. Og þetta er nu þad sem vier seigum Sola Fides justificat. Truen all eina giórer Menn riettlæta og sæluholpna: Huar fyrer? Þuíad hann / vor Líufe Lausnare Herran Jesus / tekur fra oss vort Ranglæte / enn giefur oss j staden sitt Riettlæte / hann ber og burt tekur vorar Synder / skeinker og giefur oss sijna Hlydne og Forþienan giórualla / og þessu truum vier fullkomlega. Seige hier nu huór ed vill. Ef ad óll Forþienan og Fullnadargiórd Christi fyrer Syndernar er mijn / og er mier veitt og giefen / mun mier þad þa ecke fullnægia til Riettlætis? Jeg seige ja / Enn Papistar / Sophistar + þeir Verkheilógu / þeir vilia læta Verken good vera þar med / seigande / Truen an goodra verka / þad er / su Tru sem ecke hefur forþienan goodra Verka / giórer Mann ecke riettlætan nie sæluholpen. Hier i mote þa seigum vier med S. Pale /

Gal. 2. Cap. Ef ad vppa Forþienan Christi / vppa hans Verk / og hans Pijnu vantade nöckud / þad vor eigenleg Verk þyrfte vpp ad fylla / eda vidiad bæta / þa være hans Riettlæte ecke fullkomlegt nie noglegt handa oss / til vorrar Saluhialp ar: Enn hier j mote talar Heilagur Ande fyrer Munn Esaie Spamans / þar Gud Fader nefner Christum sin Þion þan̄ Riettlata / af þui ad hans Riettlæte / þ er med öllu yfergnæfanlega fullkomed / og hefur önguan̄ Brest / Og hann seiger þar med / ad þetta hans Rietrlæte þa skeinke han̄ og giefe öllum þeim han̄ þeckia / þad er / þeim sem a han̄ trua / og giörer þa þar med þm hætte riettlata / af þui han̄ ber Þrra Ranglæte ⁊ Synder. Þessu sam hliodar þad S. Pall seiger / Gal. 2. Cap. Skylldum vier (sem leitum vid ad verda riettlater fyrer Christum) en̄ nu fundner verda syndarar / þa være Christur eirn Synda þienare: Þad sie langt fra. Þuiad ef Riettlæted kiemur af Lögmaal enu / þa er Christi forgiefins daud̄: Item med þui vier vitum / ad Madurenn verdur ecke riettlatur fyrer Verk Lögmalsins / helldur fyrer Truna a Jesum Christum / þa trunm vier og so a Jesum Christum /

vppa þad/ad vier verdum riettlꜳter fyrer Truna a Christum/ eñ ecke fyrer Lógmꜳlsins Verk/Þuiad fyrer Verk Lógmꜳl sins verdur eckert Hollð riettlꜳtt. Og mz þessu mote verda óllu mañlegu Meg ne goodra verka burt kastad/aþ þui þad stodar alls eckert til Riettlætingarennar fyrer Gude. Þetta er þad sama sem so opt sagt verdur/ Sola FIDES justificat, Og med þessum hꜳtte hallda þeir eitt Esaias og Pall/ + þessu samhliodar óll Heilóg Ritning. Og huór hann þrꜳter þessa/ sa mꜳler ecke ad eins j mote þessare Mꜳlsgrein Esaie og S. Pꜳls Ordum sem nu var framsett/helldur j mote allre Heilagre Ritningu: Þar fyrer seigium vier (so sem sa Guds Madur Lutherus hefur vt aþ Guds Orde kient og tal ad) Huór sem frelsadur vill verda fra Syndeñe og Daudanum/sa skal vita þ/ ad þar er eckert añad Rꜳd/eingen óñnur Hialp/vtan þesse/ad vier lꜳrum ad þeckia Christū riettelega/Su hin sama Kyñing alleina/ giórer oss frij og frialsa fra Syndeñe og óllu jllu. Eñ Spꜳmadurenn Esaias talar hier vm slijka Kyñing Christi/sem vier faum aþ Euangelio/Sem er ad vita/ huór eda huilijkur ad Christur

er/

er/og huad hañ vorra vegna giört hefr/ sem er þetta/ Ad vita og trua þui/ ad hañ sie sañur Guds Sonur/gieten af Hei lögum Anda/ fæddur af Mariu Meyu/ pijndur vnder Pontio Pilato/ ecke vegna siña Synda (þuiad hañ var sialfur Hei lagur + saklaus) helldr vegna alls Heim sins Synda/huörium hñ blod vppa sig/ so ad vier yrdum af Syndönum leyster + frelsader/og sijdan med hönum riettlæt er og eilijflega sæluholpner. Þesse Kyñ ïng eda Kuñugskapur/ sem veit og kann ad seigia/ecke alleinasta/ huad Christur hefur giört (þui þad vita og eirnenn Dio=flarner) helldur ad trua þui stadfastle=ga/ ad allt þetta þad hafe skied oss til Gagns + gooda/ þesse Kyñing/ hun giör er oss riettlæta. Og er hier þad vel mer kianda/ j mote huöriu ad þesse Kyñing er sett og skickud / einkum sem er/ j giegn allre mañlegre Formegan/Astundan/Ver kum og Vijsdome/sem Menn hyggia ad þiena mune til Riettlætingar fyrer Gude Þuiad/þar er eingen Hlutur sa ed stodar til Sæluhialpar/nema ad þeckia Jesum Christum. Og ad vijsu/þa er þesse Lær domur miög dasamlegur og furdanlegur/ vm christelegt Riettlæte/huört ed alleina

 kom

komed er j þessu/ eñ önguo ödru/ ad þeck ia Christum / þegar mañlegt Hiarta þor lætur sig ecke vppa nöckurn Hlut añan/ eñ vppa vorn Lausnara og Frelsara Jesum Christum sem er krossfestur/ og af Dauda vpprisen/ og situr nu til Guds hægre Handar/ og sender oss siñ Heilaga Anda. Huiad Substantia, Vnderstada edr eigenleg VERA christelegs Kiertlætis/ er ecke nema söñ Kyñing a Jesu Christo/ þ er Truen/ med huörre ad vier so sem tökū Christum j Fang/ og medtökum hañ j vort Hiarta/ + verdum so visser þar vppa/ ad hañ hafe sig sialfan fyrer oss alla og fyrer vorar Synder vtgiefed til Endurlausnar/ so sem S. Pall talar/ 1. Timot. 2. Cap. Eñ slijk Kyñing (sem nu opt sagt er) hun kiemur ecke af vorre Skynseme/ edur vorum Skilninge nie Formætte/ Guds Gafa er þad/ og hans Ord bodar oss þad/ Og þad frambydr oss öllum vorn Herra Christum/ ad hñ sie giefeñ til Fornar fyrer allar vorar Synder/ Þegar nu Heilagur Ande þar med ahrærer og vpplyser vor Hiörtu/ so þau sia þtta + trua þui/ þa höfum vier þa riettu Kyñing/ añars skiliū vier þad ecke/ og kunnum ecke ad hugga oss þar vid j vorū Hiörtū.

Þar

Þar byrer er þetta stoor Heidr ✝ hiñ meste Soome eins christens Mans/ ad hañ veit saña̋rlega/ had sitt Riettlæte er Tru en a Jesum Christum/ aꝼ þui ad Gud heꝼ ur þad so asett/ byrerheited og tilsagt/ vegna sijns Sonar Jesu Christi sa ed bar vorar Synder. Enn Dióꝼulleñ/ hañ vill giarna leggia þær og hlada þeim vppa oss aptur/ ✝ gióra vorar Samuistkur hrædddar og skielꝼdar/ so sem ad Gud villde ecke Syndernar byrergieꝼa. Eñ slijker Þañk ar þeir eru aꝼ Dióꝼlenum/ ✝ eru hans eit vrleg gloande Skeyte/ sem vier med stód ugre Bæn/ og sóñum Truarskillde eigum vt ad slóckua / so sem kienner S. Paall/ Ephes: 6. Cap.

Hier lærum vier og eirnen og siaum/ huórsu ad óll Regluhólld Munka ✝ Ein setumaña j Pauadomenum/ med þeirra stranga Líꝼnade og heilógum Mañaverk um / haꝼe vered bordæmanleg / og ecke añ ad eñ Aꝼguda dyrkan ✝ Gudlastan/ ꝛc. Sómuleidis ✝ óll óñur good Verk/ þo ad þau sie naudsynleg / til ad bera vitne vm saña Tru/ so ad Madur misse ecke aptur Truna og Heilagan Anda / þa kuña þau þo byrer Gude ei ad borþiena Riettlæte/ Næd ✝ Syndaña byrergieꝼning / ecke hell

dur Heilagan Anda/Saluhialpena nie ef lÿþt Lÿþ: Þad er allt saman Guds Gaʒa/og allt þad verkar ꝛ vtriettar Christur alleina/so ad huór sem Christum þeck er riettelega/og truer a hañ/ sa er riettlatur ꝛ saluholpen. Texten.

Þar þyrer vil eg honum miken þiolda j Hlutskipte gieþa/og honum skulu Þr øflugu ad Herþange verda/ þar þyrer ad hñ heþur sitt Lÿþ j Daudan vtgieþed/ og er a medal Spilluirkia reiknadur/ og heþur margra Synder bored/ꝛ heþur þyrer Illgiørda mønum beded.

Hañ heþur mier þionad (seiger Gud Fader) j þui/ ad hañ heþur viliugur og med storre Þolenmæde gieþed sig j Daudan/og er Lÿþenu suiptur/so sem añar jllrædis Madur/og heþur borer Synder all margra/og þramkomed mÿnu Aþgrme/ og heþur giórt Bæn þyrer jllgiórda Móñum/þar þyrer vil eg gieþa hónum mÿken Mañþiólda/j sitt Hlutskipte/ꝛ Þr Sterku skulu verda hans Herþang.

Hier verdur eñ eitt siñ þraskilen og vtlukt óll Forþienan Heilagra/eñ j staden þramsett Forþienan Christi/huórrar vegna aller eiga saluholpner ad verda/ Þui

ad hañ er sa sem allar Synder hefur Bor-
ed og bitalad og borgad fyrer þær / hv
ar fyrer hañ er so sem añar stor Syndare
og Glæpamadur med illgiórda Móñum
Lijfenu sviptur / + hefur med þessu mo-
re giefed sig j Daudan. Þar fyrer ma hñ
ecke slijkt hafa giórt + lided forgiefins.
Þui vil eg fyrer þ giefa honum mikl
en fiølda til Hlutskiptis.

Hañ mun svipta Dióflen sijnu Vall
de / + sundurmeria Hóggormsins Hófud /
þa mun Herfangenu skipt verda / og þa
mun eg giefa honum mijken fiólda / j sinn
Hlut. Og þetta sama var mitt aform /
miñ asetningur (seiger Gud) þa eg vppa
hañ lagde alls Heimsins Synder / ad hañ
skyllde bera þær / med þui ad omógulegt
var / ad nockur Madur giæte sijnar Synd
er sialfur bored / so hñ yrde laus vid þær.

Vm soddan Mañfióldi stendur skrif
ad / Apoca. 7. Cap. Þar Johañes seig
er so / Og jeg heyrde Tólu þrra sem teikn
ader voru / af óllum Kynþættum Jsra-
els Sona / 144000. Þar epter sa jeg
mijken Skara / huórn eingen kuñe ad telia
af óllum Þiodum / Folke og Tungumæl-
um / standanda frame fyrer Stolnum / og
fyrer Lambenu / klæddan huijtum Klæd-
um /

um/hafande Palmavid j ſijnum Hondū. Og eiñ af Anlldungonum ſagde til mijn/ Þeſſer eru komner wr myklum Hormungum/og hafa þueiged ſijn Klæde og huijt giort þau j Lambſins Blode. Og Apo. 14. Cap: Jeg ſa eitt Lamb ſtanda a Fiallenu Zion og hia þui/ Hundrad xl. + iiij. Þuſunder/ Þeir hofdu Nafn ſijns Fodurs ſkrifad j ſijnum Eñum.

Og honum ſkulu þeir Offlugu ad Herfange verda.

Þad eru Kongar + Storherrar/ þeir ed Muñe ſijnum munu hallda fyrer honum/ þeirra Rijke Lond og Lyder/Og m; þeim hætte mun Diofulleñ miſſa ſtort Herfang. Textenn:

Þar fyrer ad hann hefur ſitt Lijf j Daudan vtgiefed.

So hef eg elſkad Heimen(ſeiger Gud Fader) ad eg gaf vt miñ Soñ fyrer hñ/ Enn þad er ecke ſkied an hans Vilia og ſamþyckes/helldur var hañ mier hlydug ur allt til Kroſſins Dauda/ + med þeim hætte hefur hñ ſialfur giefed ſig j Daudan/ellegar hefde Judas læted hñ kyrran/ og ſo Gydingar/ Þuiad þa hañ talade ecke nema eitt Ord/Jeg er hañ/þa fiellu

þeir

Þr ꝛ duttu aller a bak aptr/ til Jardar.

Og hañ er a medal Spilluirkia reiknadur.

Hönum voru saker giefnar so sem ödrum Spilluirkia/ og þar epter var hann til Dauda dæmdur/ og a medal tueggi Mordingia a Krossiñ festur.

Og hefur margra Synder bored.

Jæ ad vijsu / allar Veralldarenn.ar Synder/ Enn af þui ad Menn vilia ecke slijka Nád þeckiast/ nie hana þiggia/ þa skiedur þad/ ad marger eru kallader enn faer Vtualder. Eñ þesser faer sem vtualder verda/ þeir eru ad sönu vel marger huöria eg vil giefa hönum j sitt Hlutskipte/ Eñ þo eru hiner myklu fleire siñ sod dan Nád forakta og forsinna/ Siae þr enn sömu til/ huörnen þeir fare med sijnar Synder/ og huörnen þeir mune þar ad eilijfu berande verda/ j helnijskum Ellde. Eñ Talan þess mykla Mañfiölda/ Guds Vtuallra/ hun skal med öllu full verda [illegible] þad skal huörke Diöfullen nie [illegible] forhindra kuña/ Vilie einn edr [illegible] sem kalladur er/ þa kañ Gud [illegible] an fædast j Hans stad/ Þurad A[illegible] Drottins og hans Aform blytar fr[illegible]

Og hefur fyrer Illgiørda Mønnum ...ed.

Þesse Bæn skal og ecke avartarlaus blijfa/ helldur vera mørgum til gagns ꝛ gooda/ þeir ed j fyrstu vm slijka Guds Náad ecke sintu/og hana villdu ecke þigg ia/enn vm sijder munu þeir Idran giøra og verda sæluhólpner/ so sem mørg eru dæme til. Þviad ecke hefur Christur bed ed alleina fyrer þeim sem hn̄ Krossfestu/ eda þeim sem han̄ spottudu a Krossenū/ helldur hefur han̄ beded fyrer fleirum ód rum/ so sem hans Ord lioslega vtvijsa/ Johan̄. 17. Cap. Og j þeim 22. Psal: bidur han̄ fyrer allre sin̄e christne/j giegn Offsoknum og æde allra hennar Ovina. Og slijka Bæn hefur hn̄ giørt/med Tæra føllum og hærre Røddu/so sem stendur j Pistlenum til Hebreos. Johan̄es seiger ꝛ so/ 1. Joh: 2. Cap. Sona korn mijn/ syndgest ecke/ Enn ef nockur syndgar/ þa høfum vier einn Arnadarmann hia Fød urnum Jesum Christum/ sa Riettlætur er/ og han̄ same er forlijkun fyrer vorar Synder/ og ecke alleinasta fyrer vorar/ helldur alls Heimsins Synder.

Þetta er nu j stuttu Male/ Sum̄a/

Jñehalld og Merkur[illegible] ar/vm Riettlæteð og [illegible] öria Grein Gud sialfur [illegible] legum Ordum og Fyrerh[illegible] Berad/fyrer Munn sinna Heilagra [illegible] manna og Postulanna / einkum [illegible] Capitula. Siaum nu til/ ad v[illegible] um hier vid/stadfaster j Trunne/ad [illegible] ur Guds Jesus Christus sie þ Lamb Guds sem ber Heimsins Synder/ ⁊ lätum ecke vijkia oss þar j fra/ Þuiad Diöfullen hefur alla ästundan a þui/ad spilla þessum Lærdome/og koma oss fra riettre Vnderstödu Gudz Heilagra Orda ⁊ Fyrerhei[illegible]

Fyrer þennan einfallda Skilning og huggunar fullu Vnderstödu þessa Dyrärlega Capitula/ og annarra G[illegible] Orda/ þa sie Almattugum [illegible] Lof ⁊ Dyrd ⁊ Pack[illegible] eilijfu/ Amen [illegible]

FINIS.

